

Literatūra un Māksla

LATVIJAS PADOMJU RAKSTNIKU, KOMPONISTU, MĀKSLINIEKU UN ARCHITEKTU SAVIENĪBU LAIKRAKSTS

1946. G.

7. JŪNIJĀ

Nr. 23 (73)

MICHAILS IVANOVICŠ KAĻIŅINS

NO VISSAVIENĪBAS KOMŪNISTISKĀS (BOĻŠEVIKU) PARTIJAS CENTRĀLĀS KOMITEJAS, PSR SAVIENĪBAS MINISTRU PADOMES UN PSR SAVIENĪBAS AUGSTĀKĀS PADOMES PREZIDIJA

Vissavienības Komunistiskās (boļševiku) Partijas Centrālā Komiteja, PSR Savienības Ministru Padome un PSR Savienības Augstākās Padomes Prezidijs dziļās sērās paziņo partijai un visiem Padomju Savienības darbaļaudīm, ka 3. jūnijā plkst. 10.05 pēc ilgas un grūtas slimības miris mūsu partijas un Padomju valsts izeilais darbinieks, VK(b)PK Politbiroja loceklis, PSR Savienības Augstākās Padomes Prezidijs loceklis biedrs **Michails Ivanovičs Kaļiņins**.

Visu savu apzinīgo dzīvi biedrs **Kaļiņins** veltījis cīņai par darbaļaužu lietu, par komūnisma uzvaru. Biedrs **Kaļiņins** bija uzticams Ļeņina un Staļina cīņu biedrs, viens no boļševiku partijas un Padomju valsts aktīvākajiem cēlājiem un izeilākajiem vadītājiem.

27 gadus **Michails Ivanovičs Kaļiņins** pašizliedzīgi strādāja Padomju valsts augstākā organa vadošajā postenī, veltīdams visus spēkus sociālistiskās Tēvijas stiprināšanai, mūsu valsts strādnieku, zemnieku un inteli-

ģences savienības un Padomju Savienības tautu draudzības stiprināšanai.

Visa biedra **Kaļiņina** — lielā revolūcionāra un sociālistiskās valsts cēlāja, rosīgā dzīve un auglīgā darbība ir piemērs, kā nesavtīgi un ar visdziļāko uzticību kalpot tautai un Dzimtenei. **Michails Ivanovičs Kaļiņins** ar savu uzticību Ļeņina-Staļina lietai, savu tuvinību tautas masām un viņu interešu dziļu izpratni, ar savu nemītīgo gādību par tautas labklājību izpelnījās visu darbaļaužu patiesu cieņību un sirsnīgu mīlestību.

Vissavienības Komunistiskās (boļševiku) Partijas Centrālā Komiteja, PSR Savienības Ministru Padome un PSR Savienības Augstākās Padomes Prezidijs pārliecināti, ka atmiņa par **Michailu Ivanoviču Kaļiņinu**, par viņa nenogurstošo cīņu par mūsu zemes tautu brīvību un laimi, par Padomju dzimtenes zelšanu iedvesmos visus komunistus un bezpartejiskos, visus strādniekus, zemniekus un inteliģenci pašizliedzīgam darbam sociālistiskās valsts tālākai stiprināšanai.

VISSAVIENĪBAS KOMŪNISTISKĀS (BOĻŠEVIKU) PARTIJAS
CENTRĀLĀ KOMITEJA
PSR SAVIENĪBAS MINISTRU PADOME
PSR SAVIENĪBAS AUGSTĀKĀS PADOMES PREZIDIJS

1946. g. 3. jūnijā.

3. jūnijā pēc grūtas un ilgstošas slimības miris viens no komunistiskās partijas un Padomju valsts dibinātājiem un izeiljiem vadītājiem — biedrs **Michails Ivanovičs Kaļiņins**.

Michails Ivanovičs Kaļiņins dzimis 1875. gada novembrī zemniekā ģimenē Tveras guberņā (tagadējā Kaļiņinas apgabalā). Kā 18 gadu vecs jauneklis **Kaļiņins** iestājās par strādnieku rūpnīcā «Vecais arsenāls» Pēterburgā. Pēc diviem gadiem **Michails Ivanovičs** iestājās darbā Putilova rūpnīcā kā metala virpotājs. Šinī rūpnīcā viņš kvalificējās kā izeils lekalists. Šinī periodā **Michails Ivanovičs** iesaistās nelegālā strādnieku organizāciju revolūcionārā darbā un izeļas kā viens no vadošiem strādniekiem Pēterburgas proletāriātā. Pēterburgas politiskā policija viņu arestēja un izsūtīja uz Tbilisi, kur viņš iestājās Tbilisi dzelzceļu darbnīcās kā metala virpotājs. Tā kā viņu vajāja Tbilisu policija, **Michails Ivanovičs** pārcēlās uz Rēveli, kur viņš, strādādams dzelzceļu darbnīcās, sagaidīja savas trimdas termiņa notecēšanu. Pēc tam viņš atgriezās Pēterburgā, kur strādā lielgabalu rūpnīcā kā lekalists. Sākot ar šo laiku, viņš vairs neatstāja Pēterburgu, savienodams darbu dažādās Pēterburgas rūpnīcās ar nelegālo revolūcionāro darbību boļševiku partijas rindās, kur viņš ir viens no izeilākajiem un apzinīgākajiem strādniekiem un strādnieku šķiras politiskiem vadītājiem.

50 gadus no savas dzīves biedrs **Kaļiņins** veltījis cīņai par darbaļaužu masu atbrīvošanu, par sociālismu. **M. I. Kaļiņins** kopā ar Ļeņinu strādāja pirmajos markšistiskajos pagrīdes pulciņos un «Cīņas apvienībā par strādnieku šķiras atbrīvošanu», roku rokā ar Ļeņinu un Staļinu viņš cēla boļševiku partiju, nodibināja boļševistisko laikrakstu «Pravda», aktīvi piedalījās lielās padomju revolūcijas sagatavošanā un realizēšanā.

1917. gadā pēc Oktobra revolūcijas biedrs **Kaļiņins** top par vienu no ievērojamākajiem jaunās Padomju valsts vadītājiem.

1919. gada martā biedru **Kaļiņinu** uz Ļeņina priekšlikumu ievēl par Krievijas Federatīvās Padomju Republikas Augstākā organa — Viskrievijas Padomju Centrālās Izpildu Komitejas priekšsēdētāju.

1922. gada decembrī pēc Padomju Sociālistisko Republiku Savienības nodibināšanas biedru **Kaļiņinu** ievēl par Padomju Savienības Augstākā organa — Padomju Sociālistisko Republiku Savienības (PSRS) Centrālās Izpildu Komitejas priekšsēdētāju.

1938. gada janvārī pēc Padomju Savienības augstāko organu pārveidošanas biedru **Kaļiņinu** ievēl PSRS Augstākās Padomes pirmajā sesijā par Padomju Savienības Augstākās Padomes Prezidija Priekšsēdētāju.

Michails Ivanovičs Kaļiņins parādīja sevi kā gudru un pieredzes bagātu Padomju valsts augstākā organa vadītāju, ieguva visas tautas mīlestību mūsu valstī un visas progresīvās cilvēces cieņu.

Biedrs **Kaļiņins** — lielās krievu tautas cildenais dēls — nesaraudjami saistīja visu savu spilgto dzīvi ar darbaļaužu atbrīvošanu no kapitālistiskās verdzības.

Mierīgās sociālistiskās jauncelsmes gados, pēc pilsoņu Kaļa uzvarām vainagotā noslēguma, **M. I. Kaļiņins** veltīja visus spēkus un zināšanas, visu savu ļoti bagāto dzīves pieredzi padomju sabiedriskās un valsts iekārtas varenības stiprināšanai. Ļeņina un Staļina uzticamais cīņu biedrs — biedrs **Kaļiņins** nenogurdams cīnījās pret partijas un tautas ienaidniekiem par Ļeņinisma triumfu.

Lielā Tēvijas kara gados biedrs **Kaļiņins**, būdams jau nopietri slims, pašizliedzīgi strādāja Padomju valsts augstākā organa vadošajā amatā, veltīja visus savus spēkus Padomju Savienības uzvaras labā pār vācu un japāņu agresoriem. Padomju cilvēkiem ļoti atmiņā biedra **Kaļiņina** dedzīgās patriotiskās runas Tēvijas kara dienās, runas, kuņas iedvesma mūsu armijai un tautai stingru ticību mūsu uzvarai pār ienaidnieku.

Michaila Ivanoviča Kaļiņina vārds, kas simbolizē pašizliedzīgu kalpošanu un uzticību mūsu Dzimtenei, ir bezgala dārgs visiem padomju ļaudīm.

Biedra **Michaila Ivanoviča Kaļiņina** darbība vienmēr būs paraugs valstiskai gudrībai un nesaraudjamiem sakariem ar tautu, būs piemērs tam, kā varonīgi kalpot komūnisma lietai.

Visi padomju cilvēki vienmēr glabās savās sirdīs piemiņu par **Michailu Ivanoviču Kaļiņinu** — dedzīgo mūsu Dzimtenes patriotu, nesatricināmo cīnītāju par komūnismu, gudro un sirsnīgo vadītāju.

Atvadāmie no tevis, mūsu dārgais draugs un cīņas biedri!

G. Aleksandrovs, A. Andrejevs, L. Berija, A. Berdijevs, F. Brovko, N. Bulgaiņins, I. Varess, A. Vasiļevskis, K. Veršīņins, N. Vozņesenskis, K. Vorošilovs, A. Gorkins, M. Grečucha, A. Ždanovs, L. Kaganovičs, A. Kazakpajevs, M. Kasunovs, A. Kirhenšteins, A. Kosigins, I. Koņevs, A. Kuznecovs, V. Kuzņecovs, N. Kuzņecovs, T. Kulatovs, O. Kūsinens, G. Maļenkovs, L. Mechliss, A. Mikoļajevs, N. Michailovs, V. Molotovs, A. Muminovs, N. Nataļeivičs, J. Paļeckis, M. Pajjans, N. Patoličevs, G. Popovs, A. Poskrebiševs, P. Pospelovs, M. Rodionovs, J. Staļins, G. Sturua, A. Čruļevs, N. Čruščevs, M. Šagadajevs, N. Šverņiks, M. Škirjatovs.

Liels revolūcionārs un sociālistiskās valsts cēlājs

Miris Michails Ivanovičs Kaļiņins.

Ar dziļām sāpēm šī vēsts atsauca mūsu tautas sirdi. Padomju cilvēki cerēja vēl redzēt dzīvās, dzidrās acis, kas dziļi ieskatījās dvēselē, dzirdēt visiem mums pazīstamo un dārgo Michaila Ivanoviča balsi. Un lūk, viņa vairs nav mūsu rindās. Lielu zaudējumu cietusi komunistiskā partija. Lielas skumjas šodien strādniekiem un strādniecēm, zemniekiem un zemniecēm, mūsu inteliģencei, mūsu jaunatnei, visām Padomju Savienības tautām. Katra mūsu valsts pilsoņa dvēsele dziļi izjūt sēru pilnos, savilņņojošos vārdus, ar kuriem VK(b)P Centrālā Komiteja, PSR Savienības Ministru Padome un PSRS Augstākās Padomes Prezidijs griežies pie tautas:

«Visu savu apzinīgo dzīvi biedrs Kaļiņins veltījis cīņai par darbaļaužu lietu, par komūnisma uzvaru. Biedrs Kaļiņins bija uzticams Ļeņina un Staļina cīņas biedrs, viens no bolševiku partijas un Padomju valsts aktīvākajiem cēlājiem un izcilākajiem vadītājiem.»

Sinīs dienās gar katra padomju cilvēka gara acīm aizslīd biedra Kaļiņina dzīve un darbība. Kāda liela un spilgtā dzīve! Mēs vienmēr redzējām savā priekšā viņa piemēru, kā nesavtīgi un ar visdziļāko uzticību kalpot tautai. Kā uzticams Ļeņina un Staļina cīņas biedrs — biedrs Kaļiņins nepagurdams cīnījās pret partijas un tautas ienaidniekiem par Ļeņinisma triumfu. Viņš rādīja piemēru, kā cīnīties par tautas interesēm. Par tādiem uzticamiem cīnītājiem par tautas lietu mūsu vadonis un skolotājs biedrs Staļins teica:

«... Kas attiecas uz mums, CK locekļiem, valdības locekļiem, tad mums nav citas dzīves kā vien tā, kas veltīta mūsu dīzenājam lietai, dzīve, kas veltīta cīņai par tautas vispārējo labklājību, par visu darbaļaužu, miljonu masu laimi.»

Tāda bija Michaila Ivanoviča Kaļiņina dzīve.

Pirms 27 gadiem V. I. Ļeņins ieteica biedra Kaļiņina kandidātūru mūsu valsts augstākā organa vadītāja amatam. Liels cilvēks pazinējs Ļeņins izvēlējās Kaļiņinu tāpēc, ka redzēja viņa personībā apzinīgu strādnieka un darba zemnieka dzīves pieredzes sakopojumu. Lielās krievu tautas cildēnais dēls Kaļiņins dziļi un vispusīgi pazina tās dzīvi un ieradumus, tās sāpīgus un domas, tās raksturu un dvēseli. Viņš dziļi ticēja savai tautai. Iljas Muromeča tēlu minēja M. I. Kaļiņins, runādams par tautas spēku. Dīzais varonis ir pati tauta, un tikai viņa pati varēs izcīnīt sev labāku, laimīgāku dzīvi, — teica dedzīgais cīnītājs par darbaļaužu atbrīvošanu no kapitālistiskās verdzības, lielais revolūcionārs Kaļiņins.

Šī pārliecība par darba tautas varenību vijas kā sarkans pavediens cauri visai M. I. Kaļiņina biogrāfijai, kas piesātināta revolūcijas laikmeta vispasaules mēroga vēsturiskiem notikumiem. Viņš bija viens no šā laikmeta radītājiem. Viņa vārds iekalts pirmajās lapaspusēs krievu strādnieku revolūcionārās cīņas hronikā par savu atbrīvošanu. Neizdzēšamiem burtiem viņa vārds ierakstīts dīzenās sociālistiskās revolūcijas uzvaras grāmatā, grāmatā par sociālistiskās valsts uzvaru bargajā karā pret fašistiskās reakcijas tumšajiem spēkiem. Michailam Ivanovičam Kaļiņinam bija lemts piedzīvot tās dīzenās un cēlās lietas triumfu, kurai viņš atdevījis visu savu dzīvi. Viņš dalījās ar tautu uzvaras prieku Lielajā Tēvijas karā, uzvaras, kuņas avotī ir Ļeņina-Staļina partijas iedvesmojošā vadība, padomju sabiedriskā un valsts iekārta, jaunā cēlā tautu

draudzības un līdzsības ideoloģija, augstie cilvēciegie principi, kas likti sociālistiskās sabiedrības pamatā.

Vairāk kā gadsimtena ceturksni Michails Ivanovičs Kaļiņins ieguva Padomju valsts augstākā organa vadītāja augsto amatu. Viņš veltīja savas zināšanas, savu lielo dzīves pieredzi, savu valstsvīra gudrību sociālistiskās Tēvzemes stiprināšanai, mūsu valsts strādnieku, zemnieku un inteliģences savienības un PSRS tautu draudzības spēcīnāšanai. Plaša ir mūsu valsts, tā sniedzās no Baltijas jūras līdz Klusā okeana ūdeņiem, bet maz šajā izplatījumā ir tādu vietu, kur nebūtu bijis M. I. Kaļiņins.

Pilsoņu kara gados viņa balsi kļausījās sarkanarmieši, kas cīnījās pret Denikinu un Kolčaku. Lielā Tēvijas kara gados Michails Ivanovičs Kaļiņins, būdams jau smagi slims, pašizliedzīgi strādāja savā amatā, atdodams visus savus spēkus uzvarai pār ienaidnieku. Viņa karstās patriotiskās runas iedvesmoja varoņdarbiem, ļaudis aizmugurē un frontē, deva armijai un tautai pārliecību, ka mūsu taisnā lieta gūs uzvaru. Liela ir biedra Kaļiņina loma Sociālistiskās Tēvijas aizsardzības organizēšanā un nostiprināšanā. Tauta, kas guvusi vispasaules mēroga vēsturisku uzvaru karā, kuram nav piemēra, nekad neaizmirsīs viņa nopelnus.

Biedra Kaļiņina vārdiem runāja bolševistiskās partijas taisnība, padomju varas taisnība. Katrs viņa vārds, ko viņš teica strādniekiem, zemniekiem, inteliģencei un jaunatnei, bija augstākā mērā idejas un principu spēka caurstrāvots. Viņš bija pieredzes bagātākais partijas agitators un propagandists un partijas apdāvinātākais literāts. Ar pilnu tiesību viņu var nosaukt par vienu no lielākajiem darbaļaužu apgaismotājiem. Viņš tautai saprotamā valodā prata izskaidrot visdziļākos un vissarežģītākos jaunās pasaules celšanas jautājumus un problēmas. Viņam bija tautas tribūna vērtīgās dāvanas.

«Viss manas dzīves stāsts, un pēc būtības arī visa strādnieku šķiras vēsture, — teica biedrs Kaļiņins vēlētāju sapulcē Ļeņingradā pirms PSRS Augstākās Padomes vēlēšanām 1937. gadā, — ir mūsu dzīve un cīņa Ļeņina, Staļina vadībā.» Tie ir ievējami vārdi, kuņas teica dedzīgais revolūcionārs, kas bezgala uzticīgs partijai un tautai, nesatricināmais cīnītājs par komūnismu, mūsu Dzimtenes dedzīgais patriots.

«Michails Ivanovičs Kaļiņins ar savu uzticību Ļeņina-Staļina lietai, ar savu tuvumu tautas masām un viņu interešu dziļo izpratni, ar savu nemīto gādību par tautas labklājību izpelnījās visu darbaļaužu patiesu cieņu un sirsnīgu mīlestību.»

Tā saka partija un valdība paziņojumā par biedra Kaļiņina nāvi. Neizmērojamas ir mūsu sāras par aizgājušo. Lielas ir visas tautas bēdas. Miris liels cilvēks, viens no izcilajiem jaunās pasaules cēlājiem.

Padomju tautas un visu pasaules godīgo cilvēku pateicīgā atmiņa mūžīgi glabās Michaila Ivanoviča Kaļiņina gaišo tēlu. Viņa dzīve un cīņa būs piemērs, kas iedvesmos miljonus.

Dzīvot kā viņš, strādāt kā viņš, domāt par tautas labklājību kā viņš, varonīgi kalpot komūnisma lietai, kā kalpojīs viņš — tam aicinā visus padomju ļaudis partija un valdība sēru dienā. Labākais piemineklis aizgājušajam cīnītājam būs mūsu pašizliedzīgais darbs, mūsu nesavtīgā cīņa sociālistiskās valsts tālākai nostiprināšanai, kuņas lielais cēlājs bija Michails Ivanovičs Kaļiņins!

(P. Pravda)

Michails Ivanovičs Kaļiņins

Bolševiku partija un padomju tauta cietusi smagu zaudējumu. Miris Michails Ivanovičs Kaļiņins — lielais revolūcionārs, izcilais partijas un Padomju valsts darbinieks.

Visu savu apzinīgo dzīvi biedrs Kaļiņins veltīja revolūcionārajai cīņai par strādnieku un zemnieku interesēm, būdams vienmēr nelokāms Ļeņina un Staļina sekotājs un uzticams cīņu biedrs. Nākdams no darba tautas, viņš vienmēr bija cieši saistīts ar to.

Dzimis Michails Ivanovičs 1875. gada novembrī Tveras guberņas Korčevas apriņķī, Jakovļevas pagasta Verchnaja Troicas sādžā. Šis sādžas zemniekiem tāpat kā Tveras guberņas zemnieku vairākumam bija maz zemes, kādēļ daudzi no viņiem, trūkuma dzīti, atstāja dzimtas vietas un aizgāja uz citu pusi peļņā. Peļņā gāja arī Michaila Ivanoviča tēvs. Tādēļ visas rūpes par saimniecību gulās uz sievas un vecākā dēla Michaila pleciem.

Dzimtajā sādžā Michails Ivanovičs beidza trīsklasīgo skolu, bet pēc tam nolēma doties uz Pēterburgu un tur iestāties kādā rūpnīcā. 1889. gada rudenī kā pusaudzis Kaļiņins aizbrauca uz Pēterburgu. Te sākās jauns posms viņa dzīvē, posms, kas ietekmēja visu viņa tālāko darbību.

Pēterburgā Michails Ivanovičs guva pirmo revolūcionāru bolševiku rādījumu. Pirmos divus gadus Kaļiņins strādāja kā mācekļis rūpnīcā «Vecais Arsenāls». Viņš tur saņēma 8 rubļu mēnesi un, apdzīvodams tumšu kaktu, prata apmeklēt vakara skolu.

Pēc diviem gadiem Kaļiņins pārgāja uz Putilova rūpnīcu — vienu no lielākajiem Pēterburgas uzņēmumiem. Šeit bija koncentrēta liela strādnieku masa, un sociāldemokrātiskās organizācijas strādāja viņu vidū, kaut arī šī kara rūpnīca atradās policijas sevišķā uzraudzībā. Tieši Putilova rūpnīcā Michails Ivanovičs pirmo reizi saskārās ar nelegālajiem sociāldemokrātiskajiem pulciņiem. Kaļiņins V. I. Ļeņina vadībā piedalījās Pēterburgas «Cīņas savienības» organizēšanā, kļūdams par vienu no aktīvākajiem tās dalībniekiem.

Veikdams propagandas darbu strādnieku vidū, Michails Ivanovičs drīz nokļuva ochrankas uzraudzībā, bet 1899. gada jūlijā viņš arestēja un kopā ar 52 citiem «Savienības» locekļiem ieslodzījās cietumā. Tomēr, arī cietumā atradams, Kaļiņins sarakstījās ar ār pasauli, vērodams, kas notiek aiz cietuma sienām, Pēterburgas fabrikās un rūpnīcās, ar kuņām viņš bija cieši saistīts. Nopratināšanās Kaļiņins katēgoriski atteicās kaut ko paskaidrot. Ochranka, nekā nepanākusi, beigu beigās izlaida viņu no cietuma, liekot braukt uz Tiflisu policijas uzraudzībā.

Jau trīs dienas pēc atbrāvēšanas Tiflisā Michails Ivanovičs piedalījās nelegālā sapulcē. Tajā viņš ziņoja par darbu, ko veic Pēterburgas «Cīņas savienība» par strādnieku šķiras atbrīvošanu». Tiflisā Kaļiņins nenodzīvoja ilgi — pēc trim mēnešiem viņu kā liela streika organizatoru dzelzceļu darbinieku atlaida, un policijas departaments lika viņam braukt uz Rēveli.

PSRS Augstākās Padomes Prezidijs, PSR Savienības Ministru Padomei, Komunistiskās (bolševiku) Partijas Centrālajai Komitejai

LPSR Augstākās Padomes Prezidijs, LPSR Ministru Padome un Latvijas Komunistiskās bolševiku Partijas Centrālā Komiteja izsaka savu dziļo līdzjūtību par smago zaudējumu, ko piedzīvojusi mūsu partija un padomju tauta sakarā ar Ļeņina un Staļina uzticamā cīņu biedra, — viena no bolševiku partijas un Padomju valsts aktīvākajiem cēlājiem un izcilākajiem vadītājiem, — biedra Michaila Ivanoviča Kaļiņina nāvi.

A. KIRCHENŠTEINS,
LPSR Augstākās Padomes
Prezidija priekšsēdētājs

Rēvelē, strādādams Volta rūpnīcā, bet vēlāk uz dzelzceļa. Michails Ivanovičs turpina aktīvu revolūcionāru darbību. Viņš organizē sociāldemokrātisku pulciņu, izdod hektografētas revolūcionāras proklamācijas. 1903. gada janvārī Rēvelē arestē vairākus sociāldemokrātiskās organizācijas darbiniekus. Arestēto skaitā ir arī Michails Ivanovičs. Ieslodzījumu viņš pavada plaši pazīstamos «Krestos» Pēterburgā.

Krievu-japāņu karš sastop Michailu Ivanoviču atkal Rēveli, kur viņu nosūtīja uz ochrankas pieprasījumu pēc ieslodzījuma «Krestos». Pašā kara sākumā viņu atkal arestē un nosūta trimdā uz Kareliju, uz mazu nomales pilsētiņu Povenecu. 1905. gada revolūcija atbrīvoja Michailu Ivanoviču no trimdas, un viņš pēc īsas uzturēšanās uz laukiem aizbrauc uz Pēterburgu, kur tūlīt ieņem vadošu lomu Pēterburgas bolševiku organizācijā.

Kaļiņinu ievēl par partijas Narvas rajona komitejas locekli un kaujas štāba locekli. Šajā laikā Michails Ivanovičs bija viens no pirmā sociāldemokrātiskā kluba iniciatoriem un organizatoriem Pēterburgā, piedalījās partijas konferencēs, kur nikni cīnījās pret meņševikiem.

Viss 1906. gads Kaļiņinam ir sasprindzināta partijas darba gads. Tajā laikā Michails Ivanovičs bija sociāldemokrātiskās partijas Pēterburgas komitejas loceklis, Metalistu savienības Vasilija Salas nodaļas sekretārs. 1906. gada Pēterburgas bolševiku organizācija ievēl Kaļiņinu par delegātu uz partijas IV Stokholmas kongresu.

Dzīve Pēterburgā kļuva neiespējama. Michailam Ivanovičam pēdās staigāja špiki, viņu vairākkārt arestēja, sauca uz nopratināšanām. Šādos apstākļos bija ļoti grūti strādāt nelegālu darbu. Tādēļ Kaļiņins aizbrauca uz Maskavu. Šeit viņš dzīvoja apmēram divus gadus. Aktīvi piedalīdamies Maskavas sociāldemokrātiskās organizācijas darbā, viņš ar tādu pašu revolūcionāru dedzību nododas arī lielam organizatoriskam darbam un partijas tehnikai — glabā nelegālo literatūru, izplata proklamācijas.

1910. gadā viņu atkal arestē un izsūta uz laukiem. Nodzīvojis gadu uz laukiem, Michails Ivanovičs atkal atbrauc Pēterburgā. Šajā laikā viņš uz partijas Centrālās Komitejas lēmuma saistās ar Valsts domes bolševiku frakciju un palīdz tai darbā.

Pirmā pasaules kara laikā Michails Ivanovičs strādāja rūpnīcā «Aivaz» un vadīja divus pagrīdes pulciņus. Šie pulciņi, būdami ļoti nokonspirēti, pastāvēja līdz 1916. gada jūnijam, t. i. līdz tam laikam, kad Michailu Ivanoviču atkal arestēja.

Lielās Oktobra Sociālistiskās revolūcijas laikā Michails Ivanovičs strādāja Petrogradā Cauruļu fabrikā. Partija viņu drīz izvirza par Petrogradas pilsētas galvu. Petrogradas proletāriāts, kas ļoti pazina Michailu Ivanoviču, vienprātīgi balsoja par viņu, izgāzot cauri kadešu un eseru kandidātus. Pilsētas valdē Kaļiņinam bija jāstrādā, no vienas puses, valdes kadetu un eseru daļas niknas sabotāžas apstākļos, no otras puses — sabru-

kuma un bada apstākļos. Bet revolūcionārā bolševika bagātīgā pieredze palīdzēja Kaļiņinam godam veikt uzdoto darbu.

1919. gada martā nomira pirmais KPFSR VCIK priekšsēdētājs Jakovs Michailovičs Sverdlovs. Pēc viņa nāves, uz V. I. Ļeņina priekšlikuma, par VCIK priekšsēdētāju ievēl Michailu Ivanoviču. Partija pazina Kaļiņinu kā cilvēku, kurā apbrīnojamā kārtā bija apvienota laba dzīves pazīšana kā pilsētās, tā uz laukiem, revolūcionāra organizatora lielā pieredze ar marksista teorētisku rādījumu. Partija izvirzīja viņu šai atbildīgajai posteņi kā V. I. Ļeņina un J. V. Staļina uzticamu skolnieku un cīņu biedru.

Ar visu sirdi nododamies lielajam valsts darbam jau ar pirmajām dienām pēc savas ievēlēšanas par VCIK priekšsēdētāju, Michails Ivanovičs tai pašā laikā pagūst iepazīties ne tikai pēc ziņojumiem no vietām, bet arī personīgi ar to, kā liek jaunās iekārtas pamatus uz vietām, kādi noskaņojumi masās. Michaila Ivanoviča agitācijas vilciens pilsoņu kara gados apbraukāja gandrīz visu valsti, bija vistālākajos stūros, frontēs, sarkanarmiešu masās. Pie Michaila Ivanoviča savukārt devās gājēji no vietām. Tūkstošiem neredzamu pavedienu saistīja «Savienības Starostu» ar strādnieku šķiras un zemniecības daudzmiljonu masām. Kaļiņinam bija jāuzstājas visdažādāko auditoriju priekšā. Un liels bija bolševistiskās patiesības spēks, bolševistiskā vārda iedarbība, ko viņš nesa tautā.

Visu savu verdošo enerģiju, visu savu milzīgo bolševistiskā organizatora talantu M. I. Kaļiņins atdeva sociālistiskajai celtniecībai, Padomju valsts militārā un ekonomiskā spēka nostiprināšanai.

Michailā Ivanovičā Kaļiņinā bija apvienotas visas tās tautas labākās īpašības, kas viņu dzemdējusi. Viņa runas un raksti Lielajā Tēvijas kara periodā stāstīja par mūsu valsts tautu draudzību, par visu rašu un nāciju vienlīdzību, sauca uz cīņu par cilvēku un cilvēciskumu, pret fašistisko zvēru. Visu savu spēku, zināšanas un bagātīgo dzīves pieredzi viņš atdeva strādnieku, zemnieku un inteliģences savienības nostiprināšanai, PSRS tautu draudzības nostiprināšanai, Ļeņina-Staļina lielajai lietai. «Visa manas dzīves vēsture, — kādā no savām runām teica M. I. Kaļiņins, — un pēc būtības arī visas strādnieku šķiras vēsture ir tā, ka mēs dzīvojām un cīnījāmies Ļeņina-Staļina vadībā.»

Michaila Ivanoviča Kaļiņina nopelnus augsti novērtējusi bolševiku partija un padomju tauta.

Viņam piešķirts Sociālistiskā Darba Varoņa nosaukums. Sakarā ar septiņdesmito dzimšanas dienu, pagājušajā gadā Michailu Ivanoviču apbalvoja ar Ļeņina Ordeni. VK(b)P CK un PSRS Tautas Komisāru Padomes apsveikumā viņa 70. dzimšanas dienā bija atzīmēta loma, kāda ir biedram Kaļiņinam kā Ļeņina-Staļina tipa valsts darbiniekam, principiālam, vienkāršam un sirsnīgam, kas tuvs strādnieku, zemnieku un inteliģences pašajām masām.

Padomju tauta uz visiem laikiem saglabās savā sirdī Michaila Ivanoviča Kaļiņina gaišo tēlu.

(TASS)

fašistiskā jūga un nostājušies uz mierīgās sociālistiskās celtniecības ceļu. Gaiša atmiņa par Michailu Ivanoviču Kaļiņinu, kas veltījās visu savu dzīvi cīņai par mūsu mīļotās Dzimtenes tautu brīvību un laimi, iedvesmo Latvijas PSR komunistus un bezpartejiskos strādniekus, zemniekus un inteliģenci vēl vairāk nostiprināt PSRS tautu draudzību un nesavtīgi cīnīties par Padomju sociālistiskās valsts varenības un spēka tālāku nostiprināšanu.

V. LĀČIS,
LPSR Ministru Padomes
priekšsēdētājs

J. KALNBERZINS,
Latvijas K(b)P CK
sekretārs

M. I. KAĻIŅINA APBEDĪŠANA

5. jūnijā mūsu Dzimtenes galvaspilsētas — Maskavas darbaļaudis pavadīja pēdējā gaitā Michailu Ivanoviču Kaļiņinu, dedzīgo patriotu, gudro valstsvīru, lielo revolūcionāru, visu darbaļaudu mīluli.

Lielās bēdas, kas pārsteigušas mūsu partiju un mūsu valsti, izjūt visa padomju tauta. Vēsts par Leņina un Staļina uzticamā cīņu biedra, gudrā valstsvīra un atsaucīgā tautas drauga nāvi satrauca padomju cilvēkus.

Visu iepriekšējo nakti ilga gājens gar šķirstu ar biedra Kaļiņina mirstīgajam atbēkam. Laužu rindas stiepās no Kirova vārtiem, gar bulvāriem. Tās piepildīja visas ielas, laukumus un šķērslas, un visa šī cilvēku masa centās nokļūt Kolonu zālē, lai teiktu pēdējās ardīevas neaizmirstamajam darbaļaudu draugam un skolotājam.

Naktī Kolonu zālē ieradās ģenerāļu grupa ar Padomju Savienības Maršalu L. A. Govorovu priekšgalā. Deleģācija nolika vainagu no PSRS Bruņoto spēku Ministrijas.

Skumji skan sēru melodijas. Gar šķirstu virzās tūkstošiem cilvēku. Liekas, ka šai stramei nebūs gala. Iet galvaspilsētas Moskvo-reckas, Dzeržinska, Staļina, Frunzes un Kirova rajonu rūpnīcu, fabriku un zinātnisko pētīšanas iestāžu pārstāvji. Tūkstošiem acu pēdējo reizi raugās mīlotajā sejā.

Iso jūnija naktī nomaina rīts. Pulksten 8.00 pie šķirsta parādās Moldāvijas PSR deleģācija ar Moldāvijas PSR Augstākās Padomes Prezidija Priekšsēdētāju biedru F. G. Brovko un Moldāvijas PSR Ministru Padomes Priekšsēdētāju biedru N. G. Kovaļu priekšgalā. Deleģācija noliek vainagu no dzīviem ziediem. Uz postamenta noliek arvien jaunus un jaunus vainagus.

Pulksten 10.30 Kolonu zālē ienāk Maršals Josips Broz-Tito, kurš pavadā Dienvidslāvijas Valdības deleģācijas locekļi. Deleģācija noliek vainagu no brālīgās Dienvidslāvijas tautas, kurās sirdī mūžam dzīvos pateicība vienam no Padomju valsts vadītājiem par palīdzību Dienvidslāvijas atbrīvošanā no fašistisko iebrucēju jūga.

Ik 5 minūtes mainās goda sardze pie šķirsta. Pulksten 11.00 sēru sardzi uzņemas Padomju Savienības Maršals G. K. Žukovs, Galvenais Artilērijas Maršals N. N. Voronovs, Inženieru karaspēka Maršals M. P. Vorobjevs, Artilērijas Maršals N. D. Jakovļevs. Tos nomaina admirālis L. M. Gallers, viceadmirālis P. S. Abankins.

Lielās bēdas vienādi izjūt kolchoznieki, strādnieki, zinātnieki, kultūras darbinieki — visi mūsu lielās Dzimtenes pilsoņi.

Sirsniņa pateicība biedram Kaļiņinam dzīvo ikvienu padomju karavīra sirdī. Sarkanās Armijas kareivji, virsnieki un ģenerāļi zina un atceras, ka Michails Ivanovičs kopā ar Leņinu un Staļinu veidojis un cēlis Padomju valsti; pilsoņu kara gados biedrs Kaļiņins audzināja un rūdīja padomju karavīrus, virsniekus un ģenerāļus, asināja viņu gribu uzvarēt. Lūk, kādēļ tik daudz kareivju, virsnieku un ģenerāļu vakar ieradās Kolonu zālē. Cilvēki atnāca, dziļi noliekuši galvas, klusēdami atvadījās no neaizmirstamā skolotāja un drauga, kurš vēltīja tik daudz spēku un kvēlas enerģijas mūsu valsts varenības stiprināšanai.

Neizmērojama ir mūsu Dzimtene... Tās auglīgās zemes apdzīvojošās tautas runā desmitiem valodu. Un visur — no Klusā okeana līdz Baltijai, no Karpatiem līdz Kaukazam — Michaila Ivanoviča vārds vienādi dārgs un mīļš miljoniem cilvēku. Dienā Maskavā ar lidmašīnām un vilcieniem sāka ierasties daudzās brālīgo republiku deleģācijas. PSRS tautu pārstāvji nolika vainagus, kurus ar mīlestību bija viņušas

gruzīnu, uzbeku, kazachu, ukraiņu rokas.

Pulksten 13.00 ieradās Azerbaidžanas delegācija ar Azerbaidžanas PSR Ministru Padomes Priekšsēdētāja Vietnieku I. M. Islam-Zade priekšgalā. Goda sardzē viņus nomaina Uzbekistanas deleģāti.

Pulksten 13.15 Kolonu zālē ieradās pie Padomju Valdības Maskavā akreditētais diplomātiskais korpuss. Ārzemju vēstniecību un misiju galvas līdz ar diplomātiskā korpusa vecāko Afganistanas vēstnieku Sultanu Achmed-chana kungu noliek šķirsta galvgalā milzīgu vainagu no dzīviem ziediem.

Tūkstošiem tuvības saišu saista Michailu Ivanoviču ar Leņingu. Šeit pirmsrevolūcijas gados viņš kopā ar Leņinu un Staļinu gatavoja Oktobra uzvaru, audzināja bolševiku partijas kadrus. Michaila Ivanoviča nāve ar asām sāpēm atsaucas leņingradiešu sirdīs. Vakar viņi atsūtīja savu deleģāciju uz M. I. Kaļiņina apbedīšanu. Deleģācijas locekļi — Leņingradas pilsētas darbaļaudu deputātu padomes izpildkomitejas priekšsēdētājs b. P. G. Lazutins, kvalificētie strādnieki, kuri ilgus gadus strādājuši kopā ar M. I. Kaļiņinu, — A. A. Kuteņikovs un A. S. Mirošņikovs — un citi stājas goda sardzē.

Leņingradieši noliek vainagu pie šķirsta postamenta.

Dienā Maskavā ieradās kazachu tautas deleģācija. Kazachstanas pārstāvji ieradās Kolonu zālē tieši no aerodroma. Viņi atveda vainagu ar Kazachstanas metalurgu, kalnraču, tekstilnieku un lopkopju atvadu sveicienu Michailam Ivanovičam.

Kazachstanas pārstāvjus nomaina tālās Jakutijas deleģāti. Lūk, zālē ienāk turkmeņu tautas pārstāvji ar Turkmēnijas PSR Augstākās Padomes Prezidija Priekšsēdētāju A. Berdijevu priekšgalā. Vainagus noliek kirgīzu, gruzīnu, tadžiku tautu pārstāvji...

Pulksten 14.00 ierodas Armēnijas PSR deleģācija, ko vada Armēnijas PSR Augstākās Padomes Prezidija Priekšsēdētājs M. Papjans. Deleģācija tikko ieradusies no Erevānas un atvedusi vainagu, kurā noliek pie šķirsta postamenta.

Pulkstens 17.00. Ielas un laukumi, kas ved uz Arodiedrību Nama, vēl tautas pārpildīti, lai gan ieeja Kolonu zālē jau slēgta. Pie šķirsta paliek biedra Kaļiņina draugi, cīņu biedri un tuvinieki. Arvien biežāk un biežāk mainās goda sardze pie šķirsta.

Pie šķirsta nostājas savienoto republiku pārstāvji, kuri strādāja rokrokā ar Padomju valsts Augstākā organa galvu biedru Kaļiņinu, — biedri M. S. Grečuča, I. J. Varess, J. I. Paļeckis, O. V. Kusinens, M. Papjans, A. Berdijevs.

Pulksten 18.00 pie šķirsta pulcējas PSRS Augstākās Padomes Prezidija locekļi, ministri, deputāti, Sarkanās Armijas un PSRS Jūras Kara Flotes maršali, ģenerāļi un admirāļi.

... Michaila Ivanoviča tuvinieki un draugi uzņēma uz postamenta un atvadās no nelaika. Ik 2 minūtes mainās goda sardze. Pie šķirsta — V. V. Kuzņecovs, G. M. Popovs, G. F. Aleksandrov, M. F. Šķiratovs, L. Z. Mechliss, A. F. Gorkins.

Iestājas pēdējās atvadu minūtes...

Pulksten 18.15 Kolonu zālē ierodas biedrs J. V. Staļins, biedri V. M. Molotovs, A. I. Mikoļjans, L. M. Kaganovičs, A. A. Andrejevs, N. A. Voznesenskis, N. M. Šverņiks, N. A. Bulgaņins, L. P. Berija, A. A. Ždanovs, G. M. Maļenkovs.

5 minūtes ilgst šī pēdējā sardze pie Leņina-Staļina slavenā cīņu biedra, mūsu tautas ievērojamā dēla šķirsta.

Pulksten 18.40 biedrs Staļins un biedri Molotovs, Berija, Ždanovs, Maļenkovs, Mikoļjans, Kaganovičs, Andrejevs, Voznesenskis, Šverņiks, Kosigins un Bulgaņins pacel no postamenta šķirstu un iznes to uz ielas. Svinīgi skan Čaikovska un Bēthovena sēru melodijas. Šķirstu novieto uz lielgabala lafetes. Sēru procesija dodas uz Sarkanu laukumu.

Procesijas priekšā — Michaila Ivanoviča tuvākie draugi uz atlasa spilventiņiem nes apbalvojumus, kādus saņēmis biedrs Kaļiņins par savu pašalīdzīgo kalpošanu Dzimtenei. Gar «Ochotnij rad» ielu, Manežas laukumu un Vesturisko Mūzeju izkārtojušās Maskavas garnizona daļas. Daļu priekšā — sērās noliektie kauju karogi. Karavīru goda eskorts pavada procesiju no Arodiedrību Nama līdz Kremlim.

Sarkanā laukumā jau sapulcējušies desmiti tūkstoši Maskavas iedzīvotāju. Maskavas uzņēmumu strādnieki un strādnieces, ministriju kalpotāji, zinātnes darbinieki, mākslas un literatūras meistari dodas pie mauzoleja, pie kura viņi tik daudz reizes satikušies ar neaizmirstamo Michailu Ivanoviču. Darba ļaužu kolonas nes simtiem biedra Kaļiņina portretu un ar sēru plūvuriem apvītus karogus.

Pulksten 18.55 sēru procesija tuvojas mauzolejam. Biedrs Staļins un biedri Molotovs, Berija, Ždanovs, Mikoļjans, Maļenkovs, Kaganovičs, Andrejevs, Šverņiks, Kosigins, Voznesenskis un Popovs uzkāpj tribīnē.

Valdības nodibinātās apbedīšanas organizācijas komisijas priekšsēdētājs biedrs A. N. Kosigins pasludina M. I. Kaļiņina piemiņai vēltīto sēru mītiņu par atklātu.

Sēru mītiņā VK(b)P CK, PSRS Augstākās Padomes Prezidija un PSRS Ministru Padomes vārdā runāja biedrs N. M. Šverņiks, Maskavas un Maskavas apgabala darbaļaudu vārdā biedrs G. M. Popovs, Leņingradas pilsētas darbaļaudu vārdā P. S. Popkovs un Kaļiņinas pilsētas un Kaļiņinas apgabala darbaļaudu vārdā biedrs A. V. Simonovs.

Pēc mītiņa klusumā atskan sēru marša skumjās skaņas. To atskaņo PSRS Bruņoto spēku Ministrijas apvienotais orķestris.

Biedrs Staļins, VK(b)P CK Politbiroja locekļi un valdības nodibinātās apbedīšanas organizācijas komisijas locekļi nokāpj no mauzoleja tribīnes un pacel no lielgabala lafetes šķirstu ar Michaila Ivanoviča mirstīgajam atbēkam. Procesija dodas pie Kremlja sienas. Šeit, Leņina mauzoleja paēnā, blakus J. M. Sverdlova un F. E. Dzeržinska kapiem izrakts jauns kaps. Pēdējo reizi draugi un tuvinieki atvadās no Michaila Ivanoviča. Paiet dažas minūtes... Šķirstu lēnām nolaiž kapā.

Pār Sarkanu laukumu plūst sēru marša skaņas. Drīz vien tās pārspej varena motoru rūkoņa. Tie ir padomju lidotāji, kuri atdod pēdējo godu biedram M. I. Kaļiņinam. Gaisā stingrā ierindā lido smagie bumbvedēji. Un tikko viņi pazuduši aiz Vasilija Svētīlaimīgā baznīcas, gaisā parādās ātrie iznīcinātāji. Gaisu satricina artilērijas zaves par godu cildēnājam par Leņina-Staļina lielo lietu. Kad aplkusuši lielgabalu grāvieni, pār Sarkanu laukumu un Maskavu paceļas Padomju Savienības valsts himnas svinīgās un diženās skaņas, kas simbolizē tā darba nemirstību, kuram vēltījis visu savu skaisto dzīvi Michails Ivanovičs Kaļiņins.

Pēc apbedīšanas gar mauzoleju defilēja kara akadēmijas, skolas un Maskavas garnizona karaspēka daļas, kurās pavadīja biedru Kaļiņinu pēdējā gaitā.

Ģenerālisimūsam J. V. Staļinam no Premjēministra Etlīja kunga

Manā un manu kolēģu vārdā gribu izteikt Jums patiesu skumju jūtas, ar kādām mēs uzzinājām par Kaļiņina kunga nāvi.

PSRS Ministru Padomes Priekšsēdētājam Ģenerālisimūsam J. V. Staļinam KREMLI, MASKAVĀ

Dienvidslāvijas Federatīvās Tautas Republikas Valdības un tautu vārdā atļaujat izteikt Jums dziļu nožēlu sakarā ar Michaila Ivanoviča Kaļiņina, lielā revolūcionāra, lielā Leņina un Staļina cīņu biedra un līdzstrādnieka nāvi.

Ar dziļām sērām Dienvidslāvijas tautas uzziņāja par sava dārgā un patiesā drauga un aizstāvja nāvi. Tas ir liels zaudējums nevien lietai sociālistiskajai valstij, kurai M. I. Kaļiņins atdeva visu savu dzīvi, bet tas ir liels zaudējums arī visai progresīvai cilvēcei.

Mūžīga slava Michailam Ivanovičam Kaļiņinam.

Dienvidslāvijas Federatīvās Tautas Republikas Ministru Padomes Priekšsēdētājs
Dienvidslāvijas Maršals

Tito

PSRS Augstākās Padomes Prezidija Priekšsēdētājam N. Šverņika kungam

Krajevas Radas Narodovas Prezidija, Polijas Valdības un Kara spēka vārdā lūdzam pieņemt dziļas līdzjūtības apliecinājumu sakarā ar M. I. Kaļiņina nāvi, kurš ilgus gadus bija PSRS Augstākās Padomes Prezidija Priekšsēdētājs, ievērojams cilvēks, apdāvināts un nopelniem bagāts valsts vadītājs, PSRS tautu karsti mīlots.

Polu tauta, kuru ar Padomju Savienības tautām saista dziļas draudzības jūtas, dalās viņu sērās šā smagā zaudējuma gadījumā.

Krajevas Radas Narodovas Prezidents

B. Beruts

Ministru Padomes Priekšsēdētājs

E. Osubka-Moravskis

Polijas Kara spēka Maršals

M. Roļa-Zimerskis

PSRS Ministru Padomes Priekšsēdētājam Ģenerālisimūsam Staļinam MASKAVĀ

Atļaujiet man Čehoslovākijas Valdības vārdā izteikt Jums un visai Padomju Savienības tautai dziļu līdzjūtību sakarā ar to, ka miris viens no Jūsu tautas labākajiem dēliem — Michails Ivanovičs Kaļiņins, kurā mums personificējās augstie cilvēces ideāli, par kuriem Padomju Savienība nesa upurus un cīnījās. Nelaikis mūsu acīs bija labākais pārstāvis padomju darba tautas cildēnākajiem centieniem, tautas, kurai viņš atdeva visu savu dzīvi. Šī liela padomju patriota nāve ir sēru diena arī visai Čehoslovākijas tautai.

Zdeneks Firlingers,
Ministru Padomes Priekšsēdētājs

Ministru Padomes Priekšsēdētāja kungam Ģenerālisimūsam Josifam Visarionovičam Staļinam MASKAVĀ

Sakarā ar augsti cienījamā Michaila Ivanoviča Kaļiņina nāvi Somijas valdības vārdā lūdzam pieņemt sirsnīgas līdzjūtības un patiesas nožēlas apliecinājumus.

Ministru Padomes Priekšsēdētājs

Pekala

Ģenerālisimūsam Staļinam PSRS Komūnistiskās (bolševiku) Partijas Ģenerālsekretāram MASKAVĀ

Francijas Komūnistiskās partijas Centrālās Komitejas un visu Francijas komunistu vārdā sūtām Jums vissirsniģāko līdzjūtības apliecinājumu sakarā ar Michaila Kaļiņina nāvi, kas tik nežēlīgi piemeklējusi Jūsu slaveno Partiju un Padomju Sociālistisko Republiku Savienības tautas. Mēs godrām Michaila Kaļiņina — Leņina uzticamā cīņu biedra — piemiņu, godinām cilvēka piemiņu, kas vienmēr cīnījies kopā ar Jums un Jūsu vadībā par Padomju valsts nostiprināšanu un uzplaukumu. Biedrs Kaļiņins vēltījis visu savu mūžu darbaļaudu lietas un tautu brālības aizsardzībai, un viņa nāvi pārdzīvo smagi visi, kas cīnās visā pasaulē par sociālo progresu. Visa franču tauta jūt līdz Padomju Savienībai tās sērās — jūt līdz savam sabiedrotājam, kas Jūsu vadībā tik stipri sekmējis fašisma militāro sagrāvi un mūsu zemes atbrīvošanu.

Moriss Torezs,
Francijas Komūnistiskās Partijas Ģenerālsekretārs

PSR Savienības Ārlietu Ministram V. M. Molotovam

Mongolijas Tautas Republikas Valdības un tautas vārdā izsaku Jums un Jūsu personā visai padomju tautai dziļu līdzjūtību sakarā ar vienu no izcilākajiem Padomju valsts vadītājiem, Leņina un Staļina uzticamā cīņu biedra, cienījamā M. I. Kaļiņina nāvi.

Vairāk kā ceturtdaļ gadsimta vadīdams Padomju valsti, M. I. Kaļiņins nenogurstoši stiprināja padomju un mongoļu tautu brālīgo draudzību, konsekventi realizēja miera un tautu drošības politiku.

Mongoļu tauta uz visiem laikiem saglabās savās sirdīs gaišas atmiņas par savu sirsnīgo draugu — M. I. Kaļiņinu.

Kaut arī M. I. Kaļiņins miris, bet viņa slavas pilnais darbs, kuram viņš vēltījis visu savu ievērojamo dzīvi, dzīvos mūžos.

Pagaidu pilnvarotais MTR lietās
Padomju Savienībā

Idamžabs

PSRS Ministru Padomes Priekšsēdētāja Vietniekam un Ārlietu Ministram V. M. Molotovam

Bridi, kad Padomju Sociālistisko Republiku Savienība Prezidenta Kaļiņina personā zaudē vienu no saviem izcilākajiem un pēc nopelniem cienījamākajiem darbiniekiem, gribu pateikt Jums, ka es no visas sirds pievienojos tām sērām, kurās izjūt valdība un padomju tauta.

Lūdzu, pieņemiet, Ministru Padomes Priekšsēdētāja Vietnieka kungs, manas augstākās cieņas un manu dziļo sēru apliecinājumus.

Z. Katrū

N. M. Šverņikam KREMLI, MASKAVĀ

Lūdzu pieņemiet Angļu-Krievu parlamenta komitejas vissirsniģāko līdzjūtības apliecinājumu sakarā ar neatvietojamu zaudējumu, kas piemeklējis PSRS tautas ar Michaila Ivanoviča Kaļiņina nāvi.

Man personīgi bija laime un gods iepazīties ar Kaļiņinu 1926. g. Viņš atstāja neaizmirstamu iespaidu ar savu atklātību, atsaucību un uzticību Padomju tautas lietai.

Mēs sērojam, jo esam zaudējuši ne tikai PSR Savienības, bet arī visas pasaules strādnieku kustības dižo cilvēku.

Sektētārs Koutss

Padomju Latvijas lauksaimniecības, rūpniecības, zinātnes, kultūras un mākslas darbinieku apbalvošana

Ar PSRS Augstākās Padomes Prezidija 1946. gada 31. maija Dekrētu par gūtiem panākumiem lauksaimniecībā, rūpniecībā, zinātnes, kultūras un mākslas attīstībā ar ordeņiem un medaļām apbalvoja liela Latvijas PSR darbinieku grupa.

Ar Ļeņina ordeni apbalvoti 8: Latvijas K(b)P CK pirmais sekretārs J. Kalnbērziņš, Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidija priekšsēdētājs akadēmiķis A. Kirščenšteins, Latvijas PSR Ministru Padomes priekšsēdētājs V. Lācis, Latvijas K(b)P CK otrās sekretārs I. Lebedevs, Latvijas K(b)P CK sekretārs propagandā un agitācijā A. Peļše, V. Razanovs, Rīgas rūpniecības «VEF» atslēdznieks J. Straujups un Latvijas PSR Tautas rakstnieks akadēmiķis A. Upiis.

Ar Tēvijas kara I pakāpes ordeni — 6, ar Tēvijas kara II pakāpes ordeni — 6, ar Darba Sarkanā Karoga ordeni — 56, tai skaitā: Latvijas PSR Mākslas darbinieku arodbiedrības republikāniskās komitejas priekšsēdētājs O. Abols, Latvijas PSR

Nopelniem bagātais mākslinieks L. Zachodņiks, Latvijas PSR Zinātņu Akadēmijas prezidents P. Lejiņš, komponists A. Liepiņš, Latvijas Valsts Universitātes marksisma un leņinisma katedras vadītājs V. Miške, Latvijas PSR Valsts Filharmonijas dirigents komponists J. Ozoliņš, Republikāniskā laikraksta «Cīņa» redaktors K. Ozoliņš, Latvijas PSR Nopelniem bagātā māksliniece E. Pakule, Latvijas Valsts universitātes filoloģijas fakultātes dekanis profesors R. Peļše, Latvijas PSR Ministru Padomes Mākslas lietu pārvaldes priekšnieks Fr. Rokpelnis, Latvijas PSR Izglītības ministrs K. Strazdiņš, Latvijas PSR Nopelniem bagātais mākslas darbinieks J. Sudrabskalns, Latvijas K(b)P CK trešais sekretārs J. Jurgens, Latvijas PSR Ministru Padomes priekšsēdētāja vietnieks J. Trinklers u. c.

Ar Sarkanās Zvaigznes ordeni — 101, tai skaitā: rakstnieks J. Vanags, Latvijas PSR Valsts krievu drāmas teātra mākslinieciskais vadītājs A. Gļekovs, Latvijas PSR

Valsts Operas un baleta teātra solists A. Daškovs, Latvijas Padomju rakstnieku savienības sekretārs rakstnieks K. Krauliņš, Latvijas PSR Nopelniem bagātais mākslas darbinieks A. Lapinš, Latvijas PSR Nopelniem bagātā mākslas darbiniece O. Likuma-Lešskalne, rakstniece A. Sakse-Abzalone, Latvijas Valsts Universitātes ballu valodu katedras vadītājs J. Endzelins u. c.

Ar ordeni «Goda zīme» — 77, tai skaitā Latvijas K(b)P CK propagandas un agitācijas daļas vadītāja vietnieks J. Bumbieris, Latvijas PSR Operas un baleta teātra galvenais dirigents L. Vigners, Latvijas Valsts drāmas teātra aktieris J. Osis, Latvijas PSR Nopelniem bagātais mākslinieks E. Smilģis, Latvijas PSR Valsts krievu drāmas teātra mākslinieks G. Jurovskis, Latvijas PSR Operas un baleta teātra dirigents A. Jansons u. c.

Ar medaļu «Par darba varonību» — 78, tai skaitā republikāniskā laikraksta «Sovetskaja Molodež» redaktors N. Buchtjukovs, Latvijas K(b)P CK sekretora vadītāja M. Buša, Rīgas pilsētas Mišņa bibliotēkas direktors K. Egle u. c.

Ar medaļu «Par izcilu darbu» apbalvoti 83 darbinieki,

AKTUĀLA TEMATIKA UN AKTUĀLIE ŽANRI

Literatūrai jābūt aktuālai, tai dziļāk un vispusīgāk jāaplūko tie jautājumi, kas atrodas padomju dzīves degpunktā, visā augumā jāparāda padomju cilvēks, jāpalīdz viņam veikt lielo tautas saimniecības atjaunošanas un attīstības pieejas plānu. Par šādu tēmu rakstnieku sanāksmē 31. maijā referēja Rakstnieku savienības sekretārs Kārlis Krauliņš.

Latviešu padomju literatūras tematika visā visumā aktuāla. Mēs neesam nogrimuši vēsturē. Protams, ir svarīgi marksistiskā apgaismojumā parādīt vēstures notikumus, šī tēma nav pilnīgi izlaista no Rakstnieku savienības uzmanības. Latviešu padomju rakstnieki izstrādā tēmas, kas savijpo mūsu tautu. Pirmkārt jāmin Viļa Lāča lielais romāns «Vētra», kam autors raksta jau trešo grāmatu par Tēvijas kara pirmajām dienām. Arvids Grigulis tuvākajā laikā beidz lugu par dzīvi laukos pēc Latvijas atbrīvošanas no vācu okupantiem. Plašāku stāstu par laukiem raksta arī Anna Sakse. Stāsta centrā — pagasta partorgs. Valdis Lukss pasācis lielāku dzejojumu par Vefu. Poēmu bērniem par Līgates papīra fabriku raksta Pāvils Vilpils. Jūlijs Vanags vēl šai mēnesī cer pabeigt lugu par rūpniecības atjaunošanu. Sodienas parādībām atsaucas arī Jāņa Grota jaunā dzeju grāmata. Tēvijas kara notikumu turpina apstrādāt arī Indriķis Lēmanis, Jānis Grants, Ignāts Muiznieks. Jānis Plaudis un Jūlijs Vanags izlieto partizānu cīņu tēmas. Aktuāļajai tematikai pieskaitāmi arī Tautas rakstnieka Andreja Upiša, Jāņa Niedres, Arvida Grigūļa un Rūdolfa Egles literatūrvēsturiskie un kritiskie raksti.

Kā trūkums minams tas, ka ne visi rakstnieki pilnībā pazīst to dzīvi, par kuru viņi raksta. Daži mūsu vecākas paaudzes rakstnieki vēl nav atraduši pareizo pieeju mūsu padomju dzīves īstenībai, lai pilnā balsī varētu runāt par to.

Sanāksmēs jau vairākkārt kritizēti atsevišķi žanri. Mūsu dzejai bieži vien pārmests vieglums un paviršība. Taču to nevar attiecināt uz visu dzeju, bet tikai uz atsevišķiem dzejas darbiem. Beidzamajā laikā arī dzejnieki sākuši attēlot dzīvi dziļāk un vispusīgāk. Uzlabojusies arī dzejas forma, jo nevar būt mākslas darba bez labas formas. Tas sevišķi jāievēro jaunajiem autoriem.

Pamatotus pārmetumus dzirdējusi arī mūsu drāmaturģija un proza. Pē-

dejai it īpaši pārmests īsā stāsta, noveles trūkums. Šai sakarā jāaižrāda uz vienu pozitīvu parādību — uz to, ka mūsu kritika kļūst drošāka. Mūsu šodienas literatūrai kvalitatīvā ziņā vēl daudz trūkst, bet to savos pamatos nevar kvalificēt kā neapmierinošu.

Kas attiecas uz turpmākajiem uzdevumiem, visi Rakstnieku savienībā un katram biedram atsevišķi nopietni jādomā, kā mēs veiksīsim savus pienākumus ceturtnās Staļina pieejas realizācijā. Ar to vien nepietiek, ka aprakstīsim, kā top rūpnīcas, kā attīstās lauki. Jāraksta tā, lai ievēlnotu, lai palīdzētu celt. Tāpēc katra literatūra darba centrā jānotata cilvēks. Aprakstītajam faktam jāatsedz padomju cilvēks visā augumā. Tas nozīmē arī to, ka vajadzēs konkrētāk iepazīties ar ceļniecības darbu, ar cilvēkiem pašā darba procesā.

Nopietnāk jāpievēršas tādai literatūras formai kā apraksts. No apraksta nedrīkstētu vairīties nevien rakstnieks — tam ir liela sabiedriskā un literāra nozīme. Apraksts palīdz dziļāk iepazīties ar dzīvi. Tas palīdz arī pacelt jaunas problēmas, izvirzīt jaunas tēmas nākamajiem kapitāliem darbiem.

Nopietni jāpievēršas arī tādām aktuālam žanram kā fejetons. Ar satiras un humora palīdzību var arī graizīt dzīves negatīvās parādības. Mums ir ļoti humoristi, kas šodien vēl kļūst.

Par jauno literatūras kadru audzināšanu runāja Anna Sakse un Valdis Lukss. Darbam, kas veikts šai virzienā, jau ir zināmi panākumi. Parādījušies jauni stāstnieki — Evalds Vilks, Valdis Klivers, Laimonis Purs. Daļa jauno autoru tomēr neprot izvēlēties tēmas, bieži vien raksta vecromantikas vai sentimentāla gara. Pārējiem tematikas aktuālītātes ziņā nav ko iebilst, vajag tikai dziļāk iepazīties ar padomju dzīvi un tās parādībām, nopietni apgūt marksisma un leņinisma zinātni un strādāt, lai izkoptu savu talantu.

Debatēs piedalījās A. Grigulis, J. Vanags, J. Grants, I. Lēmanis u. c.

Nobeigumā Tautas rakstnieks Andrejs Upiis uzsvēra, ka, kritizējot jaunus autorus, mūsu vidējas un jaunās paaudzes rakstniekiem nav lemesla pārāk lepoties ar saviem darbiem ne satūra, ne formas ziņā. Katra tēma jātur dziļāk, plašāk, mākslinieciskāk.

Beidzies dziesmu konkursa pirmais gājiens

Beidzies Mākslas lietu pārvaldes š. g. 15. aprīlī izsludinātais latviešu koru un solo dziesmu konkursa pirmais gājiens — dziesmu tekstiem. Konkursa nolūks ir radīt jaunas heroiska, liriska, humoristiska un estrādes rakstura padomju dziesmas.

Konkursa pirmajam gājienā piedalījās vairāk nekā piecdesmit autoru ar 165 dziesmu tekstiem. Pirmā godalga piešķirta Jūlija Vanaga tekstam «Pakāpiens kalnā». Otrās godalgas piešķirtas trijiem autoriem: Jūlijam Vanagam par tekstu «Gvarda gājiens», Valdim Luksam par tekstu «Būsim jauni» un Pāviliam Vilpilam par tekstu «Mūsu sirdis». Trešās godalgas piešķirtas šādiem dziesmu tekstiem: Pāvila Vilpa «Dzin-

tara mirdzumā», Jāņa Plauza «Ziedona rīts», Valda Grēvina «Plosnieka meitene» un Indras Mežnoras «Rīts».

Ieteikti komponēšanai Pāvila Vilpa teksti «Sauls laivā», «Meitene» un «Braucienis darbā», Indras Mežnoras «Traktorista dziesma» un «Jaunais laiks», Montas Kromas «Maijs», Pēteris Sila «Skani, dziesma», Valda Luksa «Zēnu dziesma» un Jūlija Vanaga «Atkal ievas zied».

Komponisti, kuri vēlas piedalīties latviešu dziesmu konkursa otrā gājienā, godalgotos un komponēšanai ieteiktos dziesmu tekstus var saņemt Rakstnieku vai Komponistu savienības sekretāriņos. Dziesmu mākslas iesniegšanas pēdējais termiņš — š. g. 15. jūlijā.

BEIDZIES LP KOMPONISTU SAVIENĪBAS PLĒNUMS

4. jūnijā beidzās pirmais Latvijas padomju komponistu savienības jaunrades plēnuma, kas ilga pavisam 9 dienas. Plēnuma gaitā notika 3 lieli simfoniski koncerti, 2 latviešu operu izrādes, 5 kamerdziesmu koncerti un viens koru koncerts, kurus atskanēja zīmīgākie latviešu mūzikas jaundarbi, kā arī ievērojami latviešu klasiskās mūzikas darbi mūsu izcilāko mākslinieku — dziedāņu, instrumentālistu, dirigentu, koru, kamerdziesmu un orķestra kolektīvu atskaņojumā. Vairāki lielas formas skaņdarbi plēnuma koncertos piedzivoja savu pirmatkaņojumu, tā Jāņa Ivanova 5. simfonija (ko neilgi pirms tam Maskavā bija spēlējis Valsts Akadēmiskā Lielā teātra orķestris Maskavas padomju komponistu savienības jaunrades sanāksmē), J. Kečiņa stīgu kvartets, Jēk. Graubiņa klavieru kvintets, A. Zilinska klavierkoncerts. Koru un solo dziesmā tika parādīti vecākas paaudzes komponisti J. Vitols, Em. Dārzinš, J. Zālītis, Em. Melngailis, Alfreds Kalniņš arī ar operu «Baņuta», klavierdarbiem un orķestra svītu no baleta «Staburags», Jāzeps Mediņš īpaši kā simfonisks (3. simfonija, vijolkoncerts), Jēkabs Mediņš arī kamerdziesmā (stīgu kvartets) un orķestra darbos (Romance klarnetei ar orķestri, Stabulnieka dziesma), A. Jurjāns, Jēk. Graubiņš. Simfoniskajos koncertos bez minētajiem darbiem vēl atskanēja A. Liepiņa 1. simfonija («Uzvaras simfonija»), N. Grinfelda kantāte «Sauls vērtos», P. Barisona Latviešu rapsodija klavierēm ar orķestri, A. Skultes «Vilni», Jāņa Vitoliņa 2. rapsodija, P. Licitas «Aija, vasariņa», J. Ivanova «Latales ezis», D. Kuļkova Poēma cēllam ar orķestri, Operas un baleta teātri arī N. Grinfelda opera «Rūta». Kamerdziesmu koncertu programmas bija vēl P. Barisona un A. Skultes stīgu kvarteti, P. Licitas, L. Garūtas, L. Reinholdes dziesmas un klavierdarbi, A. Zilinska dziesmas, M. Zariņa «Grieku vāzes» 2 klavierēm un «Oda» vokāli instrumentālam ansāmbļam, M. Jansona trija no operas «Pūt, vējiņi», P. Smilģas vijolminiatūras, koncerti arī J. Ozoliņa, P. Licitas, Goldina dziesmas.

Plasajās pārrunās par plēnuma koncertiem piedalījās visi viesi, stīki un rūpīgi analizējot dzirdētos darbus. Kā vadoša doma visu runātāju vārdos izskanēja pārsteigums par dzirdēto, latviešu mūzikas augstā attīstības līmeņa cildinājums, bet arī konstatēja zināmu drosmes un novatorisma tendēncu trūkumu jaunākajā paaudzē. Komponists A. Aleksandrovss, atzīmējot latviešu mūzikālās kultūras augsto līmeni, sevišķi cildināja latviešu tautas dziesmu kā visas tautas mūzikālās apdāvinātības liecinici. Ļoti spēcīgu iespaidu viņš guvis no A. Kalniņa mākslas ar tās poētisko dzīves uztveri, gauri, meistarību, tā dara godu latviešu tautai, kā varētu darīt godu katrai citai tautai. No jaunajiem cildina J. Ivanova 5. simfoniju ar tās laikmetīgo saturu un savdabīgumu: tās forma, uzbūve tomēr problēmātiska.

Komponists A. Hačaturjans min milzumu iespaidu, ko viņš plēnumā guvis. Latviešu mūzikā ļoti daudz dažādības, kas bijis ļoti patīkami, liela kultūra; latviešu tauta var ieņemt vienu no pirmajām vietām Padomju Savienības mūzikā. Koru kultūra laikam spēcīgākā, koru koncerts viņu pārsteidz, latviešu mūzikai ir īsti koru dziesmas meistari, jauns, neparasts koru skanīgums, īsts koru «simfonisms», spoža koru instrumentācija. Jēk. Mediņa stīgu kvartētā labā kamertīlā attīstītas mūzikālās domas, Jāz. Mediņa 3. simfonija patīkusi ar skaidro formu, cildenumu mūzikā, kultūrālo domu izteiksmi. Lielu iespaidu viņš guvis no A. Kalniņa operas «Baņuta», kas ir īsts dramatisks darbs, ko var pieskaitīt latviešu mūzikas lielajām klasiskajām vērtībām. «Jauno» problēma mums ļoti svarīga, jaunatnē ir lieli uzdevumi. Bet jaunie visumā viņu vilūši, daži likušies vecāki par «vecajiem», bez iekšēja sprieguma, jaunuma savos darbos. Patīkusi Ivanova 5. simfonija, kurā jaunas melodijas, spēcīgas harmonijas, īpatna instrumentācija, bet fragmentāriska uzbūve; tomēr darbs bijis viens no viņa spēcīgākajiem iespaidiem. Margēra Zariņa «Grieku vāzes» patīkusi zināma neparastība un, nevērojot franču impresionistu ietekmi, arī sava personība; interesantam sastāvam rakstīt «Oda». Autoram ir lielas perspektīvas, ja tas daudz strādās. Jaunatnē jārod savs stils; tie, kas nesaka sava jauna vārda, mirst; kamēr viņi dzīvo, viņu darbus spēlē, bet tie tiek aizmirsti līdz ar savu nāvi. Nevar dzīvot nošķirti no visa tā, kas pasaulē izveidojies pēdējo gadu desmitu mūzikālajā jaunradē. Kā var jauns komponists neaizrautes no kāda ista liela novatoriska komponista? Novatorisms ir tradīcija plūs eksperimentēšana; eksperimentēšanai jābūt radošai, ne formālistiskai, bet tai tomēr ir jābūt. Runātājs no šā vie-

doļa kritizē A. Zilinska klavierkoncertu, kas ir ļoti veicīgs, lai gan tajā daudzas kvalitātes, tas skanīgs, labi orķestrēts; tā autors jauns. Kultūrāls, apdāvināts, tam tikai jāmeklē jauna mūzikāla valoda. Piemin latviešu komponistes sievietes, kas mūzikālajā jaunradē vispār reta parādība; cildina daudz atskanojumu augsto līmeni, ieteic ļoti plaši izmantot tautas dziesmu intonācijas mūzikā.

Padomju mūzika ieguvusi pasaules nozīmību, tai ir daudz gultņu un virzienu. Latviešu mūzikai ir visi dotumi, lai jau tuvākajos gados izietu Padomju Savienības arenā, no turienes pasaules forumā.

Vissavienības mākslas lietu komitejas pārstāvis muzikologs I. Martinovs pievienojas Hačaturjana izteiktajam domām, uzsver latviešu mūzikas dzīvesspēku, kompozīcijas meistarību, ar gandarijumu min, ka latviešu mūzikai ir liels daudzums meistarību, kas gatavi vislielākajiem uzdevumiem. Opera «Baņuta» ir ārkārtīgi spilgts darbs, izcilas A. Kalniņa dziesmas, latviešu koru dziesmas. Kā latviešu mūzikas trūkumus norāda par daudz akadēmiska miera, tradicionālu valodu, tradicionālu pieeju arī tautas dziesmai simfoniskā mūzikā. Jaunatnes mūzikālajā audzināšanā jāmeklē jauni ceļi, jaunajiem komponistiem jāizlieto latviešu tautas dziesmas bagātības, latviešu klasiskās mūzikas pieredze un saskare ar pasaules mūziku.

Vissavienības padomju komponistu savienības atbildīgais sekretārs V. Belijs izsakās, ka viņš guvis lielus iespaidus no latviešu vecākas paaudzes komponistiem; nerunājot nemaz par Jāz. Vitolu, kas viņiem visiem ļoti pazīstams, daudz kas Em. Dārzinā, J. Zālīša solo dziesmās un koros viņam licies spēcīgāks, aktuāls, lielāka jūtu spēka un līmeņa nekā daudz jauno mākslā. A. Kalniņa dziesmās ļoti tīrs kamertīls, liels dramatisms viņa operā «Baņuta». Kāpēc tik maz latviešu jaunākajā mūzikā attīstīta liela līnija, kāda, piemēram, ir A. Kalniņa mākslā? Latviešu jaunajiem komponistiem ir lieliskas vērtības tautas dziesmā, lielas latviešu klasiskās mūzikas tradīcijas, bet par maz tagadnīguma izjūtas. Jauno priekšā ir arī meistarības problēma apgūt jaunās dzīves tēlus mākslā, kas ļoti grūts uzdevums, īpaši operā. Mūzikas zinātnieks S. Slifšteins atzīmē, ka latviešu klasiskās mūzikas tradīcijās ir daudz tāda, kas augstākā mērā derīgs tagadnes lieliem uzdevumiem. Nevajag baidīties kļūdu. Ja padomju mūzikā nebūtu bijis tik daudz meklējumu, grūtību, kļūdu un neveiksmju, nebūtu bijis arī tās tagadējo lielo panākumu. Latviešu jaunās un vidējās komponistu paaudzes priekšā šis liels uzdevums.

Ļeņingradas padomju komponistu

savienības priekšsēdētājs V. Ščerbačovs plaši un interesanti runāja par drosmi un laikmetīgo mūzikā. Kas jauns, kas vecs, kas šodienas, kas vakardiena? Laikmetīgs ne tikai tas, ko šodien raksta, dažreiz šodien raksta pavisam vakarēju mūziku, un savukārt arī vakarēja mūzika var būt laikmetīga: Musorgskis, Tančevs — lūk, ārkārtīgi aktuāli, «jauni» mūziķi. Novatorisms un drosme — nav «modernisms», bet koncepcijas, jaunrades metodes jaunums. Mākslinieciski nedrīkst palikt vienaldzīgs pret lieliem notikumiem, lielajām estētiskajām katēgorijām. Mākslā nevar ieteikt receptes, — vajag padomāt, «mocieties» par jaunrades metodi, vajag iecerēt drosmes, meklējumu. Mūzikas nacionāla-

jam raksturam jāizaug no mākslinieka kopības ar savu tautu, tās dzīvi, cīņām, likteņiem. Ne tik svarīga valoda — vai ir tautas dziesmu citāti, vai nē. Zēl tomēr, ja mākslinieciski nejut tautas dziesmu intonāciju, kas ir tik neizņemams bagātību avots. Runātājs apbrīnā latviešu mūzikas vecāko paaudzi, viņš pats bijis Jāz. Vitola skolnieks Pēterpils konservatorijā, E. Melngailis, Em. Dārzinā, J. Zālīša, A. Kalniņa un citu vecākas paaudzes komponistu darbi ir zelta fonds latviešu mūzikā.

Ļoti plašu un rūpīgu dzirdēto darbu analīzi deva Maskavas padomju komponistu savienības priekšsēdētājs Staļina prēmijas laureāts komponists G. Popovs, konstatējot ļoti spēcīgu latviešu mūzikālās jaunrades potenci un lielo daudzveidību. Latviešu mūzikālā jaunrade nav apskūsi pa kara gadiem un spējusi pacelties spēcīga aktivitātes vīlnī šajā laikā pēc kara beigām. Augsts tehniskais, idejiskais un emocionālais līmenis latviešu koru kultūrā, latviešu komponisti, diriģenti, dziedātāji dedzīgi mīl dziesmu, kuras dzīlās saknes ir tautas dziesmā. Milzīgais koru kultūras augstums liecina, ka latviešu mūzikā jau sen izgājuši no primitīvisma. Latviešu koru dziesmā attīstīties īsts vokāls simfonisms, simfoniska vokāla koru māksla. Profesionāli augstā līmenī arī latviešu simfoniskā mūzikā, liela latviešu kamerdziesmu kultūra, kurā gan vairāk redzama «klasiska» attieksme pret šo žanru.

Pārrunās vēl piedalījās kritiķis P. Pečerskis, Operas direktors Meiļa, Mākslas lietu pārvaldes mūzikas daļas vadītājs Danenbergs, Jēk. Graubiņš, Jēk. Vitoliņš, Jēk. Mediņš.

Nobeigumā plēnuma dalībnieki vienprātīgi pieņēma tekstu apsveikuma telegramā biedram Staļinam un vēstulei LK(b)P CK sekretāram J. Kalnbērziņam un Latvijas PSR Ministru Padomes priekšsēdētājam V. Lācim.

Lielu darbu simfoniskajos koncertos veica īpaši Radiokomitejas orķestris, sagatavojot triju koncertu plāsu un atbildīgas programmas, divas dirigenta L. Vignera, vienu D. Kuļkova vadībā. Koru koncertā dziedāja Filharmonijas un Radiokomitejas apvienoti kori diriģentu T. Kalniņa un J. Ozoliņa vadībā, kamerkoncertos piedalījās Radiokomitejas un Konservatorijas stīgu kvarteti un daudzi solisti, starp tiem dziedoņi H. Činka-Berzinska, A. Ludina, A. Vāne, M. Pūce, E. Traviņa, E. Volšteine, H. Sala, E. Miķelsons, E. Plūksna, O. Petrovskis, T. Matiss, A. Vanags, H. Ozoliņis, pianisti H. Brauns, J. Kepliņš, Jāz. Lindbergs, P. Pečerskis un paši autori, simfoniskajos koncertos arī E. Pakule, V. Krampe, A. Bāriņš, K. Brikners, Bertovskis, I. Kalniņš, operas izrādes no solistiem vēl R. Bērziņš, A. Daškovs, M. Brechmane-Stengele u. c., operas koris piedalījās arī pirmā simfoniskā koncerta atskaņojumā. Plēnuma gaitā notika vairāki referāti — J. Graubiņš runāja par latviešu tautas dziesmu, Jēk. Mediņš par latviešu koru kultūru un dziesmusvētku tradīciju, N. Grinfelds par Padomju Latvijas mūzikālo jaunradē.

Plēnuma nobeigumā 3. un 4. jūnijā notika plašās pārrunas, kurās ievadīja P. Smilģas referāts par latviešu mūzikas aktuālajiem jautājumiem. Referents uzsvēra nepieciešamību plaši attīstīt mūsu mūzikāli zinātnisko darbu, jārada mūzikas žurnāls, pie Latvijas Zinātņu Akadēmijas nodibināms Teātra un mūzikas institūts. Jāturpina latviešu tautas dziesmu mēldiju krāšanās, pētīšanas un izdošanas darbs, jāatjauno pa kara un vācu okupācijas gadiem panikušā koru dzīve, jārada apstākļi latviešu skaņdarbu plašam un sistematiskam izdošanas darbam. N. Grinfelds aplūkoja latviešu mūzikālās jaunrades svarīgākās parādības Padomju Latvijas laikā.

Latviešu padomju rakstnieku darba sanāksmē

Latviešu Karavīrs

„LATVIEŠU STRĒLNIEKS“ KARĀ GAITĀS*)

(Nobeigums)

Tā pagāja ziema, un pienāca pavasaris. Mēs skaudīgi raudzījāmies pa katrām karaspēka daļām, kas aizbrauca uz lielo kauju laukiem. Tai pašā laikā katrs saprata, ka mums tas vienmēr paliks neaizsniedzamas līgas. Latviešu strēlnieku korpusam būs jāpāliek šai vietā tik ilgi, kamēr Kurzemes maisā būs kaut viens vācietis. Mēs labi zinājām: par to pašu cenu, par ko te, Kurzemē, pērk vērtējumu „bez sevišķām pārmaiņām“, citur var iegūt lielu uzvaru laurus, kas pieminēti Augstākā Virspavēlnieka pavēlēs un kam par godu salūti Maskava. Kurzemes atbrīvošanu tai laikā izšķir tie, kas jau ciniņās Berlīnes ielās. Mēs, nedodami vācietim mieru ne dienu, ne nakti, panācām to, ka saistījām šai vietā visus pretinieka spēkus un nelāvējam nevienai divīzijai ceļot prom no Kurzemes uz Berlīni vai citiem svarīgākajiem cīņas sektoriem.

1945. gada 2. maijā krita Berlīne. Par to, ka tas ir galīgās uzvaras priekšvakars, vairs nešaubījās neviena. Ar milzīgu sajūsmu divīzija uzņēma vēsti, ka dodamies uz jaunu frontes iecirkni. Tātad uzbrukums — ja ne pēdējais, tad priekšpēdējais katrā ziņā.

— Tagad nu, zēni, sasplauj saujās, lai arī mēs nobeigtu to lietu ar mūziku!

Šī apņemšanās palika tikai apņemšanās. Līdz liela vēriena kaujām vairs netiekām. Divīzija vēl nebija paspējusi pa istam ieiet iežas pozīcijās, kad vācieši bez sevišķa spiediena no mūsu puses atkāpās dažus kilometrus atpakaļ uz jaunām pozīcijām. Kā izsmiekla viņu pēdās palika no baltī krāsotiem dēļiem sanāgotis milzīgs uzraksts:

— Vācija uzvarēs!
Atkal tie nolādētie ceļi. Kājnieki aizgāja. Arī vezumnieki vēl kaut kā izkūlās. Bet artilerija, smagie mīnmetēji, viss, kas bija saistīts ar mehāniskajiem vilcieniem, veselu dienu nomulējās pa mālainajiem laukiem, līdz panāca pārējos.

Nekavējoties divīzija sakārtojās jaunam triecienam. Bet tad jau ienaidnieka pusē parādījās pirmie baltie karogi. Tas bija 1945. gada 8. maijā.

16.

Atpakaļ uz mājām

Patiesībā „Latviešu Strēlnieka” kara gaitas jau beigušās. Frontes vairs nebija, ienaidnieks kapitulējis.

Tai brīdī, kad visvairāk gribējās doties uz priekšu, pavēle pagriezās divīziju atpakaļ. Tā koncentrējās pie Liepājas — Glūdas dzelzceļa, Jostu stacijas rajonā. Tieši no šīs vietas mēs aizgājām dot vācietim pēdējo triecienu. Te mēs atgriezāmies pirmajās dienās pēc kara.

Mūsu karavīriem pavēlēja pārmeklēt apkārtnes mežus. Tur slēpās daudzās lielākas un mazākas vācu karaspēka vienības. Tās sastāvēja no rūdītiem hitleriešiem, kuŗu nozīgumu nasta bija pārāk smaga, lai viņi uzdrošinātos rādīties saules gaismā.

Pienāca gaidītā pavēle. Vārdu „uz priekšu” vietā tur bija rakstīts „atpakaļ.” Nekas cits vairs neatlika kā drūmi nopūsties:

— Te nu bija, mēs pallekam un noskatāmies, kā citi aiziet!

So vilšanās sajūtā mūsu zēni rūpīgi slēpa. To prasīja disciplina. Nezinātāja acs arī nekā nemanītu. Bet vajadzēja ieklausīties sarunās, kas vakaros rīstinājās pie ugunskurliem, un daudz kas kļuva saprotams. Te kuldīniešiem stāstīja savam biedram, kādas leņķerjamas vietas viņš bija nolēmis tam pārādīt savā dzimtajā pilsētā. Citam karavīram, pašam to nemanot, izspruka, ka ap šo laiku viņš jau bija domājis apmeklēt savu kādreizējo dzīvesvietu Liepājā. Trešais pateica vienkārši un skaidri:

— Tā arī mēs neieraudzījām Baltijas jūru!

Josti nebija tā labākā vieta, kur gvardes divīzijai svinēt uzvaras svētkus. Vientuļa stacijas ēka un pāris lauku māju visā apkārtnē. Cilvēki sāka atgriezties tikai pa retam. Te nebija neviena, kam parādīt savu uzvaras prieku. Atkal tikai pašī vien.

„Strēlnieka” redakcija šai laikā pārdzīvoja nepatīkamus brīžus. Līdz ar kara beigām Džims galīgi attiecās mums kalpot. Tas bija visjaunākais, kas vien šinīs apstākļos varēja notikt. Laika tāds, ka neko nedrīkst un ne gribas palaist garām. Lielī notikumi risinās visās malās. Un ja nu tiešām tūlīt būs jādodas uz Rīgu?

Braucot pēdējo reizi uz priekšu, likās, ka pulkus panāksim kaut kur pie Baltijas jūras. Kauju laikā viņi spēja vienā dienā pārvietoties uz priekšu par vairākiem desmitiem kilometru. Kas gan bija sagaidāms tagad, kad priekšā vairs nebija pretestības?

Džimu mūsu pārdomas nemaz neieņemēja. Viņš salūza, un mums vajadzēja samierināties ar šo faktu. Labi, ka lielākais ceļa gabals jau bija pālicis aiz muguras. Līdz Zantei, mūsu galamērķim, varēja būt ne vairāk kā desmit kilometru. Ar otro mašīnu braucām uz turieni pēc palīdzības. Tikai nākamajā dienā izdevās arī Džimam „atvilkt līdz uzvarai”, kā smējās redakcijā.

Zantē izdevās to sameistarēt. Rūkt viņš rūca visu laiku. Pēc ilgām pūlēm piespiedām to sākt pamazām kustēties. Bija pats pēdējais laiks. Divīzija jau gāja atpakaļ uz Jostiem.

Ceļš, pa kuŗu braucām šurp, bija garš un ļoti sliktis. Pēc vāciešu kapitulācijas bija atminēts arī kāds cits ceļš. Tas esot vēl sliktāks, stāstīja šoferi.

Džima pēdējais brauciens ir vērts, lai par to pastāstītu sīkāk.

Vairākas dienas no vietas meklējām kādu spēcīgu ieroci, kas Džimu pa aru-

ģērbam nebija piešūta balta apkaklīte, ja karavīrs katru dienu nebija noskuvis, ja pie šīnē kaut kur bija piļļpušī dubļi. Toreiz vajadzēja izpildīt zināmu prasību minimu, bez kā nav iespējams dzīvot un cīnīties. Tagad spēkā stājās miera laika likumi. Tos izpildot, gvardiem vajadzēja rādīt priekšzīmī pārējām karaspēka daļām.

Frontes apstākļos mūsu laika sadalījumā vienmēr palika kāds svarīgs nezināms lielums — ienaidnieks. Pēkšņs uzbrukums vai citas svarīgas pārmaiņas tā pozīcijās vienā mirklī spēja pilnīgi pārveidot mūsu dzīvi.

Tagad tas atkrita. Ar precizitāti līdz dažām minūtēm noteiktais dienas darba sadalījums kļuva par nepārkāpjamu likumu. Tas pārvērtā daudzus tūkstosus vīru lielo karavīru kolektīvu mašīnā, kas gadu no gada strādā ar automātā precizitāti.

Sākās mācības. Vajadzēja mācīties

kluva arvien vieglāki. Jo tālāk, jo vairāk tiem vajadzēja atvieglināties.

Uzdevuma smaguma punkts slēpās pavisam citur: vajadzēja dot mūsu laikrakstam piemērotu miera laika seju, vajadzēja likt tam runāt miera laika valodā. Tas nebija panākams, pārmainot tikai lozungus avīzes galvā.

Radās vesela virkne jaunu uzdevumu un jaunu prasību. Vajadzēja izveidot kopēju pamatu, uz kuŗa „Strēlniekam” balstīties turpmāk. Tas nebija vienas dienas un arī vienas nedēļas uzdevums. Tas prasīja sevišķi nopietnus apsvērumus un sevišķi rūpīgu atrisinājumu.

Līdz tam vienības vecie karavīri bija galvenais kodols, ap kuŗu sakāva ikviens jaunais papildinājums. Tagad vajadzēja būt gataviem, ka agrāk vai vēlāk tie, cits pēc cita demobilizējošies, aizies no mūsu rindām. Nebūs starp mums vairs to vīru, kas savām rokām iznesa cauri kauju ugunīm mūsu kaujas karogus, kas saviem ieročiem apviņa tos ar nevīstošu slavu. Viņu vietās stāsies jauno karavīru paauze, kam būs jāmācās šīs slavenās kaujas tradīcijas, kas būs jāaudzina šo tradīciju garā. Te „Strēlnieka” redakcija saskatīja vienu no saviem galvenajiem uzdevumiem. Ar mūsu rīcībā esošajiem līdzekļiem, pieredzi un materiāliem tas bija visvieglāk un visiespaidīgāk atrisināms.

Savos sirds dziļumos tieši viens otrs no veterāniem domāja, ka gaidot demobilizāciju, mācības ir liekas. Šai ziņā mūsu rokās bija varens ierocis — nesenās kaujas, kas visiem vēl bija labā atmiņā. Mēs uzskatījām par savu pienākumu avīzes slējās prast tieši visvarīgākajos jautājumos pārslēgties atpakaļ uz kauju laiku, parādīt, kāda milzīga nozīme tam, ko mēs tagad darām, bija kaujas apstākļos.

Vajadzēja daudz drošāk un noteiktāk atkal kļūt pašiem ne tikai agitācijiem un propagandētājiem, bet arī organizētājiem — iniciatoriem un jaunu pasākumu sācējiem.

Ar tādām atziņām bruņota, „Strēlnieka” redakcija pārkāpa miera laiku sliekšni.

Jūnija otrā pusē, vairāk nekā mēnesi pēc kara beigām, pienāca ilgi gaidītā pavēle. Šoreiz tā nebija vairs tikai ziņas. Šoreiz tas bija uz papīra rakstīts dokuments.

1945. gada 21. jūnijā latviešu gvardu divīzija izgāja cauri sīrmajai Rīgai un apmetās nometnē. Pamazām aizmirsās arī visas domas un sajūtas, kas raksturīgas pārejas laikā no kara uz mieru. Nekas vairs neatgādināja karu un kaujas lauku.

Sai vietā arī man jāzbeidz stāsts par „Latviešu Strēlnieka” kara gaitām.

„Latviešu Strēlnieka” redaktora mītne Kurzemes frontē

miem līdzīgo ceļu varētu atvilkt mājās. Redakciju izglāba mūsu vecais draugs un labvēlis, toreizējais N. gvardes strēlnieku pulka komandieris gvardes pulkvedis Piesis. Viņš aizveda mums pulka lēpmu — pašu karavīru salasītu un no atsevišķām daļām samontētu traktoru.

Kādā vietā pāri vāciešu izraktam prettanku grāvim vēl nebija atjaunots viņu pašu uzspridzinātais tilts. Kustība novirzījās pa lauku, kur mūsu sapieri uz ātru roku bija uzceļusi pagaidu tiltiņu.

Vēl tagad nav isti noskaidrots, kas isti to salauza. Patiesība ir tikai tāda, ka traktors tam pārgājis pāri, bet Džims palicis grāvī. Šis traktors nezināja, ko nozīmē palikt uz vietas. Vienā paņēmiēnā tas uzņēma 7 tonnas municijas un vienmēr laikā sasniedza mērķi.

Tikai tad, kad, nonākot uz lielā ceļa, braukšana nav palikusi vieglāka, traktora vadītājs apturējās savu mašīnu un kāpis ārā skatīties, kas isti noticis. Ceļa vidū stāvējis Džims ar visu tiltu.

Tas bija mūsu Džima pēdējais varonardbs un arī viņa pēdējais brauciens. Pēc tam atnāca vesela komisija un vienprātīgi nolēma:

— Norakstīt!

Džima vietā stājās lepns „Opelis”. Lai arī kā divīzijas vadība pūlējās, karavīru domas par pašreizējo darbu vienmēr draudēja izrādīties vājākas nekā domas par divīzijas nākotni. Pie Jostiem līga stāvēšana nevar būt. Lai citi paliek kur palikdami, bet mēs, latviešu gvardi, iesim atpakaļ uz Rīgu. Bet kad?

Gūstekņu kolonas arvien retāk un retāk gāja garām, kā mēs pa vecam vēl teicām, uz aizmuguri. Kurzemes katla tīrīšana tuvojās nobeigumam. Tuvāk un tuvāk nāca tā diena, kad vajadzēja izšķirties mūsu liktenim.

Vēl tagad ar zināmu uzjautrinājumu jāatceras aina, kas bija novērojama pie Jostiem pirmajās pēckara dienās. Pārļieca, ka tūlīt brauksim, bija tik liela, ka daudzas apakšvienības nemaz nedomāja par kārtīgu novietošanos. Turpat sliezu ceļa malā karavīri no individuālajām teltenēm uzceļa būdas un sāka gaidīt ešelonus. Pa lielāki daļai gaidītāji varēja novietot zem pajumta tikai galvu. Kājas palika ārpusē un bija padotas visiem dabas untumiem. Negribu slēpt, ka turpat tuvumā sīkos alkšņu krūmos bija apmeties arī „Strēlnieks”.

Drīz vien gaidītāji sāka pazust no stacijas rajona. Pēc kādas nedēļas tur jau bija pavisam tukšs. Apakšvienības novietojās apkārtnes mežos un sāka celt sev mītnes.

Neatvairāmi un noteikti dzīvēl savu zīmogu uzspieda miera laika disciplina un kārtība. Frontes apstākļos nevienš neuzskatīja par milzīgu grēku, ja ap-

un iemācīties visu, sākot ar pirmo un beidzot ar pēdējo reglamentu lappusi.

Šī nepieciešamība slēpa sevī lielas grūtības. Divīzijas karavīri draudēja sadalīties divās daļās: jaunajos un vecajos. Tādām sadalījuma tendencēm gan bija ļoti īss mūžs, bet tomēr to nolīdzināšana prasīja daudz pūļu un prasmes.

Iedomāsimies karavīru, kas piedalījies Tēvijas karā trīs vai četrus gadus. Nevienš nevar noliegt, ka savā ziņā viņš ir īsts kaujas lauka profesors. Ordeņi un medaļas viņam sniedz, kā divīzijā toreiz mīlēja teikt, no viena pleca līdz otram. Tagad arī uz viņu pilnā mērā vajadzēja attiecināt to pašu „celties”, „gulēt”, „uz labo”, „uz kreiso”, „atlikt” un „pa paņēmiēniem”.

Viņš saprata, ka tas vajadzīgs un nepieciešams. Viņš būtu pilnīgi mierā, ja blakus ierindā atrastos tādi paši kaujas vīlki. Bet ja nu gadījās, un tas gadījās diezgan bieži, ka blakus stāvēja kāds no jaunajiem, kas nebija piedalījies pat nevienā kaujā? Tad, lūk, radās tādas valodas:

— Lai apmāca jaunus atsevišķi un mūs, vecos, atsevišķi. Vai mēs tiešām, četrus gadus karodam, nesam tik daudz iemācījušies, ka tagad mums jāsāk ar ābeči un pie tam vēl kopā ar pirmzemniekiem?

„Latviešu Strēlniekam” šai pirmajā pēckara posmā bija daudz ko teikt un daudz par ko cīnīties. Redakcijas iekšējā darba organizācija, kas mūs pārsteidza kara sākumā, vairs nevarēja nevienam nobaidīt. Šai ziņā apstākļi

4000 kilometru — tā skaitļos iztelcāms tas, ko te nosaucu par „Latviešu Strēlnieka” kara ceļu. Nevar noliegt, ka tas ir pravē ceļa gabals. Par to stāstot, esmu daudz ko izlaidis, daudz kam pieskāries tikai garām ejot. Pietiekami skaidri mani lasītāji redzēs tikai to, kā „Strēlnieka” laudis mācījis un iemācījis strādāt frontes apstākļos. Manuprāt taj arī bija jābūt šī stāsta galvenajai temat. Tas ir tas, kas gvardes latviešu strēlnieku vienība raksturīgs karavīru avīzei. Ja par šiem pieņemtiem 4000 km runātu, raugoties no cita redzes viedokļa, tad daudz kas būtu dzirdēts, lasīts un pieredzēts arī citur.

Tagad, kaut arī tikai domās, stāvēt šī garā ceļa galā, gribas pašam sev jautāt: vai te pateikts viss, kas bija sakāms? Ja tā jautātu, tad tomēr jāsaka — nē!

Es jau tiku stāstījis, ka 1942. gada maijā svētkos „Latviešu Strēlnieka” redakciju apmeklēja biedri Kalnberziņš un Lācis, kas pirms tam tur bija ieradies arī biedrs Spure. Tomēr tas ir par maz, lai parādītu, ka šī miniatūrā avīzīte piederēja ne tikai mūsu karavīriem, bet ka tā bija visas tautas īpašums.

Tā patiesībā ir tema par frontes un aizmugures vienību, par to neizmējamā spēka avotu, kur savu varenību smēlās visa Sarkanā Armija. Tas ir viens no iemesliem, kādēļ četrus kara gadus mums bija tik daudz skaistu un saulainu dienu.

Bieži jo bieži „Latviešu Strēlnieka” redakcija saņēma vēstules no vistālākajiem aizmugures stūrīšiem. Te nevar runāt par atsevišķiem gadījumiem. Šīs vēstules mums nepārprotami liecināja par stiprām saitēm starp mums un aizmuguri. Mums pašiem nezinot, tās bija izveidojušās starp redakciju un simtiem cilvēku, kas nenēsāja karavīru ietērpu. Mēs nekad nebijām viņus redzējuši, nekad nebijām viņu labā kaut ko darījuši. Tādēļ ar vislielāko apbalvojumu un atzinību redakcija saņēma katru tādu vēstuli.

Dažreiz tas bija Kumjūnu bērnu nama iemītnieku apsveikums, ko viņi, sūtidami uz fronti, piesūtīja „Latviešu Strēlnieka” redakcijai. Citreiz tā bija vienkārša vēstule, kur kāds cilvēks lūdz viņam izdarīt nelielu pakalpojumu. Gadījās arī tā, ka rakstītājs pāris rindās jautāja, kur var abonēt mūsu avīzi.

Mums visas vēstules bija vienādi nozīmīgas. Tās pierādīja, ka mūsu darbu pazīst tālu ārpus vienības robežām, ka mēs varam palīdzēt un palīdzam ne tikai saviem ieroču biedriem vien.

Citādi mēs nevaram vērtēt arī kādu citu faktu. Daudzi jo daudzi no tiem, kas apciemoja divīziju, vienmēr uzskatīja par savu pienākumu apmeklēt arī redakciju. Es saku — pienākumu, jo nevarēja jānim Sudrabkalnam bez šīs apziņas būt sevišķa prieka brist daudzus kilometrus pa dubļiem un tumšās rudens naktīs meklēt, kur tā redakcija isti atrodas. Dienā viņš gāja atpakaļ un darīja savu darbu. Vakaros viņš ieradās, lai pārļalstu nakti kopā ar mums pa pusei ar ūdeni pieļijusā zemniņā.

To pašu man gribētos teikt par Annu Saksi un daudziem citiem. Viņiem vajadzēja tikai vārdu bilst divīzijas komandierim. Pēc pusstundas cilvēks, ko viņi gribētu satikt, stāvētu viņu priekšā.

No mums cieniņi nevarēja sagaidīt sevišķus jaunumus. Dažreiz pat iznāca tā trūcīgāk ar ēšanu un tikai ar lielām grūtībām izdevās sagaidāt naktsmāju.

Viņi to labi zināja un tomēr nāca. Nebeidzamās sarunās pagāja dienas un bieži vien arī naktis. Tā radās tie skaistie brīži, kas dzīvo redakcijas lauzā atmiņā, it kā tie būtu notikuši tikai vakar vai aizvakar.

Tādēļ mēs nekad neesam uzskatījuši šos apmeklējumu par vienkāršām pieklājības vizītem. Tādēļ mēs domājam, ka tie ir daudz vairāk nekā visskaitāms draudzības apliecinājums. Tie liecināja par saitēm, kādas bija nodibinājušās starp „Latviešu Strēlnieku” un ievērojamu mūsu tautas daļu, pirmkārt — tās kultūras darbiniekiem. Mēs esam lepmi uz to un pateicīgi par to.

Vēl varētu stāstīt par jaunajām grāmatām, ko vienmēr varēja atrast „Strēlnieka” redakcijā, par dāvanām, kas nezin no kurienes pienāca katros svētkos. Bet arī tas jau ir izstāstīts un aprakstīts citur, pie tam daudz plašāk, nekā man to būs iespējams izdarīt.

Pašlaik no Sarkanās Armijas rindām demobilizēts pēdējais no tiem, kas stāvēja pie „Latvijas Strēlnieka” šūpuļa un kas soli soli izstaigājis visu šo kara ceļu. 1941. gadā ikviens no viņiem brīvprātīgi ieradās vienības formēšanās vietā. Un starp viņiem neviena, kas sākumā nebūtu bijis jērindas karavīrs un nebūtu atradies strēlnieku rotā. Par redakcijas un tipografijas darbiniekiem viņi kļuva vēlāk, izpildot vadības pavēli.

Daudzus tas sākumā apbēdināja. Tikai kara gaitā ikviens pārliecinājās, ka padomju rakstnieka, padomju avīžnieka spalva tiešām pliedzināma durklim. Un tomēr es gribu teikt: ar spalvu ir daudz vieglāk cīnīties nekā ar durkli. Ar durkli vien, bez spalvas, var vienmēr kaujā uzvarēt, ar spalvu vien, bez durkļa, — nekad.

Kaujas reglaments māca, ka visu pārējo ieroču šķiru uzdevums ir atbalstīt strēlniekus, nodrošināt viņu panākumus. Tādā nozīmē arī frontes avīžnieki ir īpatnējas un iedarbīgas ieroču šķiras pārstāvji. Svarīgākais viņu darbs ir tas, kā veikt šīs uzdevums.

Es stāstīju par apstākļiem, kādos strādāja „Latviešu Strēlnieka” redakcija. Par to, ko viņa veikusi, lai stāsta kāds cits.

Strēlnieki gvardi atgriežas Rīgā

LATVIJAS PADOMJU RAKSTNIEKU SAVIENĪBĀ

Apspriede par bērnu un jaunatnes literatūru

Latvijas Padomju rakstnieku savienības partijas organizācija bija sasaukusi plašu rakstnieku, komjaunatnes, skolu un VAPP jaunatnes redakcijas darbinieku apspriedi par bērnu un jaunatnes literatūras jautājumiem. Referēja Valdis Lukss.

Stāvoklis bērnu un jaunatnes literatūrā joprojām neapmierina, kaut gan iepriekš vairākkārt rīkotas pārrunas par šo jautājumu devušas zināmus rezultātus. Bērnu un jaunatnes literatūrai pievērsušies arī tādi rakstnieki, kuri šai žanrā līdz šim nav strādājuši vai strādājuši maz, piemēram — J. Grants, J. Vanags, J. Plaudis, P. Vilips, K. Krauliņš. Joprojām trūkst ne tikai stāstu, bet pat bērniem piemērotu dzejoļu. Ievērojot bērnu un jaunatnes literatūras svarīgumu, vēlam, lai katrs rakstnieks iesaistītos šai žanrā.

Pagājušajā gadā VAPP jaunatnes redakcija izdevusi tikai 12 oriģināldarbus bērniem un jaunatnei. Daži no šiem darbiem ir mūsdienu jaunatnei nepiemēroti, to autori aizmirsuši padomju bērnu un jaunatnes literatūras galvenos uzdevumus. Literatūrai jāieaudzina bērnos sociālisma cēlie tikumi: patriotisms, sabiedriskums, cilvēku cieņa, darba mīlestība. Nav jāaizmirst, ka tieši jaunatne būs tā, kas turpinās mūsu darbu, uzņēmīs komūnisma iekārtu — literatūrai tā jāaudzina padomju gara.

Šī gada pirmajā ceturksnī VAPP jaunatnes izdevniecība nav izdevusi nevienu oriģināldarbu. Izdevniecībai pašai vairāk jārūpējas par bērnu literatūras izdevumu vairošanu, iesaistot šai darbā jau esošos un meklējot jaunus autorus.

KRIEVU AUTORU ŠEKCIJA PIE LATVIJAS PADOMJU RAKSTNIEKU SAVIENĪBAS

Krievu autoru sekcijas locekļu skaits patlaban nav liels. Pie tam vairums daļbnieku nav profesionāli literāti, bet ļaudis, kas galvenām kārtām strādā dažādās saimnieciskās dzīves nozarēs. Bieži vien visai atbildīgā darbā, kas prasa daudz laika. Tomēr sekcija savā darbā uzrāda arī vairākus sasniegumus. Vispirmām kārtām tie saskatāmi sekcijas pamatnodola ciešā biedrībā apvienojumā, savstarpējā interesē par radošo darbu un kritiķā, kas ir stingra, bet mērķtiecīga, lietiskīga, audzinoša. Daži sekcijas dalībnieki, piem., I. Kacs un V. Mirskis, iesaistījušies darbā, kam saskare ar literatūru — laikrakstu redakcijās un radiofonā. V. Mirskis strādā kā tulkoātājs, un viņa tulkojumi jau parādījušies presē un radiofonā. N. Ivanovs nesē noslēdzis līgumu ar VAPP par stāstu krājumu bērniem, un Leļļu teātri tuvākā laikā izrādīs šī paša autora lugu. Laikrakstos «Padomju Latvija», «Padomju Jaunatne» u. c. parādījušies sekcijas locekļa J. Švarcmana, Alatarceva, Curilova, Fioletova un citu stāsti, dzejas un apraksti. Tu-

vakā laikā sekcija nodomājusi izdot krājumu, kuram darbus raksta vesela virkne biedru. Pie noveles, kurā būs attēlots pagasta partorga darbs, strādā Ustinovs. Pudovs pabeidzis pirmo daļu novelei par Maskavas priekšpilsētas dzīvi buržuaziskajā Latvijā. Autobiogrāfisku noveli raksta Vagins. Daudz materiāla par strādnieku dzīvi buržuaziskajā Latvijā un par okupācijas gadu traģiskajiem notikumiem atrodas Kiočkovas rīcībā. Dzejas, stāstus un noveles raksta Svarcman, Curilovs, Peršis u. c.

Starp sekcijas biedriem ir arī tādi, kas tikai nesen ieradušies Latvijā un kas ļoti dzīvi interesējas par tiem vēl samērā maz pazīstamo latviešu literatūru, vēsturi un kultūru. Plašu referātu par latviešu literatūras vēsturi nolasiņa prof. Sacs. Turpmāk sekcijas darbība vēl vairāk jāaktīvizē, darbā jāiesaista jauni biedri, jāatrod ciešāka saskare ar sekcijām, kas strādā latviešu valodā, jāapgūst tās stāvoklis, lai sekcijas talantīgākie dalībnieki kļūtu par pilnvērtīgiem literātiem.

Starp sekcijas biedriem ir arī tādi, kas tikai nesen ieradušies Latvijā un kas ļoti dzīvi interesējas par tiem vēl samērā maz pazīstamo latviešu literatūru, vēsturi un kultūru. Plašu referātu par latviešu literatūras vēsturi nolasiņa prof. Sacs. Turpmāk sekcijas darbība vēl vairāk jāaktīvizē, darbā jāiesaista jauni biedri, jāatrod ciešāka saskare ar sekcijām, kas strādā latviešu valodā, jāapgūst tās stāvoklis, lai sekcijas talantīgākie dalībnieki kļūtu par pilnvērtīgiem literātiem.

Starp sekcijas biedriem ir arī tādi, kas tikai nesen ieradušies Latvijā un kas ļoti dzīvi interesējas par tiem vēl samērā maz pazīstamo latviešu literatūru, vēsturi un kultūru. Plašu referātu par latviešu literatūras vēsturi nolasiņa prof. Sacs. Turpmāk sekcijas darbība vēl vairāk jāaktīvizē, darbā jāiesaista jauni biedri, jāatrod ciešāka saskare ar sekcijām, kas strādā latviešu valodā, jāapgūst tās stāvoklis, lai sekcijas talantīgākie dalībnieki kļūtu par pilnvērtīgiem literātiem.

Debatēs vēl piedalījās K. Krauliņš, I. Muižnieks, E. Zālīte, I. Zeberinš, A. Silabriede.

MAKSIMA GORĶIJA NĀVESDIENAS ATCERES SARIKOJUMS

LPSR Mākslas lietu pārvalde, Rakstnieku savienība, Teātru biedrība un Arodbiedrību Centrālā Padome Dailes teātri 17. jūnijā, plkst. 19.00 rīko plašu lielu proletariāta rakstnieka Maksima Gorķija 10 gadu nāvesdienas atceres sariņojumu. Programā: Arvida Grigūļa teātrā «Maksima Gorķija dzīve un darbs», Gorķija darbu «Vētras putns», «Dziesma par vanagu», «Itālijas pasakas» deklamācijas, «Vecā Izergija» (diālogs), dziesmas no lugas «Sauls bērni» un «Teiksmas par Marko». LPSR Valsts Dailes teātris izrādīs fragmentus no lugas «Jegors Buličovs un citi» (scēnu ar taurētāju un finālu), LPSR Drāmas teātris — fragmentu no lugas «Pēdējie» un Valsts krievu drāmas teātris fragmentu no lugas «Ienaidnieki».

MAKSIMAM GORĶIJAM VELTĪTA IZSTĀDE

Atzīmējot lielā krievu rakstnieka Maksima Gorķija nāvesdienas 10 gadu piemiņu, Valsts rakstniecības muzejs rīko Gorķijam veltītu izstādi. Būs izstādīti Gorķija darbu izdevumi, M. Gorķija un V. Brusova rediģētais «Latviešu literatūras krājums», viņa pazīstamo darbu «Vētras putns», «Māte» un «Artamonovu uzņēmums» ilustrāciju reprodukcijas, foto uzņēmumi no lugu «Ienaidnieki» un «Jegors Buličovs un citi» uzvedumiem Rīgas teātros.

Atsevišķā nodaļā būs sakopoti materiāli par temām «Gorķijs un Lenins», «Gorķijs un Staļins», «Gorķijs un Cečovs».

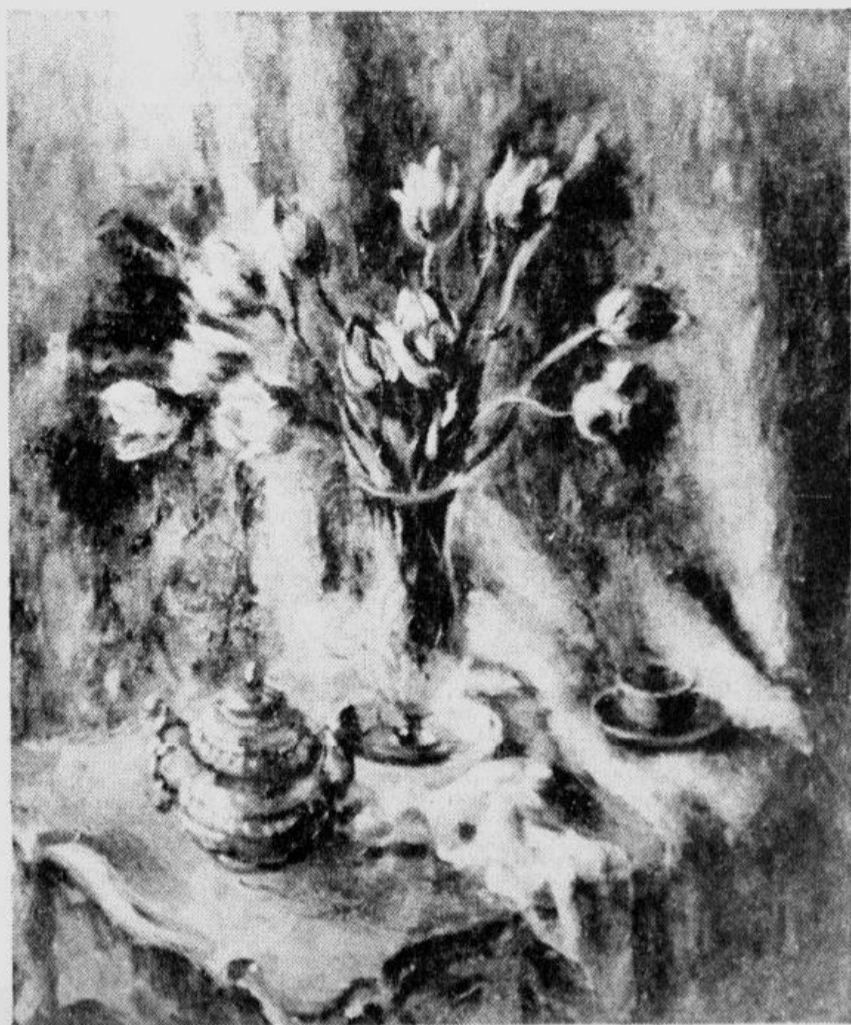
Lielu daļu eksponātu izstādei atsūtījis Maskavas Gorķija muzejs.

M. Gorķija nāvesdienas atceres vakarā muzejā notiks Gorķijam veltīts literārs sariņojums.

Sakarā ar Maksima Gorķija nāvesdienas 10 gadu atceri, Valsts literatūras apgāds VAPP izdod M. Gorķija romānu «Toms Gordejevs» un literatūrkritisko rakstu krājumu «Gorķijs par literatūru» latviešu valodā.

GORĶIJA ATCERES DIENA TEĀTROS

Maksima Gorķija nāvesdienas desmitajā gadadienā — 18. jūnijā visi Rīgas teātri uzvedīs M. Gorķija lugas. Drāmas teātris uzvedīs lugu «Pēdējie», Dailes teātris — «Jegors Buličovs un citi», Krievu Drāmas teātris — «Ienaidnieki», Jaunatnes teātris — «Sīkpiņi».

O. SKULME

KLUSĀ DABA

Jūlijs Vanags

*Pakāpies kalnā**

Pakāpies kalnā un paskaties pāri
Gadiem, kas aizgrimst, un gadiem, kas
nāk.
Dziesmas, ko izsenis dainoja bāris,
Šodien jau pamazām aizmirsties sāk.

Pakāpies kalnā un paskaties pāri —
Bāri bij puteņi — rāms mūsu rits.
Nāc roku rokā pa ziedāmu āri,
Krāšņākie sapņi ir doti tev līdz.

Klausies, kā dzērves uz mājokļiem
laižas,
Skaties, kā ziedi pār ābelēm list.
Diena aiz dienas mums veras jo gaiša,
Atsīst jau sirdis, un rētas jau dzīst.

Ceļā vēl redzi tu draudīgu klinti —
Droši tver kalnu un skaldi, un cērt!
Atceries, atceries varoņu ginti,
Ugunis gāja tie vārtus tev vērt.

Pakāpies kalnā un paskaties pāri
Gadiem, kas aizgrimst, un gadiem, kas nāk.
Brimumu čikai mēs paceļam spāri,
Brimumu magones ziedēt mums sāk.

* Dziesmu konkursā ieguvis 1. godalgu

VALDIS LUKSS

Par bērnu un jaunatnes literatūru*

Pēdējā laikā par bērnu un jaunatnes literatūru runāts ļoti daudz. Vienā jautājamā visi runātāji sapratušies — un, proti, ka ar bērnu un jaunatnes literatūru ir bēdīgi. Ir skaidrs, ka šī literatūra ir ļoti iepatnēja un grūta māksla. No rakstnieka, ja līdz šim viņš rakstījis pieaugušajiem, tad prasa lielu pārorientēšanos. Jo sevišķi bērnu literatūru rakstot, visas parādības un lietas jāprot skatīt pavisam citā perspektīvā, nekā rakstnieks to parādīs. Tāpēc arī kāds autors savas bērnu grāmatas ievada sākijā, ka vispirms viņš nogulies uz grīdas, lai iepazītos ar parastajām lietām, kas atrodas visapkārt. Patiešām, raugoties no apakšas uz augšu, katra lieta iegūst pavisam citādu izskatu. Gribētos apgalvot vēl vairāk, ka šī nogulšanās uz grīdas ir vajadzīga arī tāpēc, lai rakstnieks labāk iepazītos ar sava mazā lasītāja apziņu, jo tā taču veidojas apmēram metru no grīdas. Protams, to visu nevajag saprast pārāk burtiski.

Ir plauktos tūkstošiem grāmatu, kas domātas bērniem, bet bērni tās nelasa, dažreiz gan ļoti labprāt tās lasa liele. Kāpēc tas tā, protams, arī iemesli ir tūkstošiem. Bieži gadās, ka rakstnieki aizmirst, ar ko viņi runā, aizmirst, ka bērns ir liels reālists, ka viņam nemaz nepatīk, ja ar viņu runā kaut kādā bērnu valodā, nepatīk, ja viņu nepārtraukti un nemākulīgi māca utt. utt.

Bilžu grāmatu ražošanā jau sen ieviesies gandrīz vai šablons. Teiksim — uzzīmēta plava, pa kuru skrien zēns, tūlīt apakšā, plavai kā dvīņu brālis, būs kaut kāds šāda veida paraksts:

Saulīte pie debess smaida,
Jautri zēns pa plavu skraida.

Ja bilde ir skaista, varētu likties, ka viss kārtībā. Bet es tam neticu! Mazais lasītājs apskatīs plavu un sāks pētīt parakstītās rindas. Tūlīt arī sekos neskaitāmi jautājumi par saulītes sma-

dišanu, par zēna jautrumu un kāpēc viņš skrien pa plavu utt.

Kādreiz es sarakstījos ar kādu zēnu, kas tik tikko bija iemācījies lasīt un zīmēt burtus. Kādā vēstulē ielaidu frazi: Iekāpšu vilcienā un aizduzīšos pie tevis ciemos. Pēc vēstules saņemšanas zēns garī un plaši taujājās tēvam: kāpēc viņam vilcienā jāduzās (t. i. jātrako). Šādu piemēru ir daudz, bet rakstnieki arvien tos aizmirst un no bilžu parakstiem, kurām vajadzētu kaut ko paskaidrot, mazais lasītājs iegūst jaunas neskaidribas.

Vēl sevišķā parādība mūsu bilžu grāmatās ir tā, ka vienmēr ir šīs plavas, strauti, pīrtis, rijas, arāji, govīs, t. i. lauku dzīve, kur bērni dažkārt tikai dzied un iet rotaļās. Protams, te mēs jūtam veco lauku politiku, to ļaunu politiku, kurī sacīja un pierādīja, ka literatūrā jau nu gan nekādas politikas neesot. Arī tagad, kad visā dzīvē notikušas milzīgas pārvērtības, tradicionālie lauki nav aizmirsti. Vēl līdz šim ne zīmētāji, ne rakstītāji nav pamanījuši, ka ir arī tāda nozare kā rūpniecība ar fabrikami un gudrām mašīnām. Man jau nācās kādā rakstā pieminēt, cik neērti jūtas pat pieaugušais, kad viņš noskatās, kā strādnieka rokas un mašīnas veido tos priekšmetus, kurus lietojam katru dienu. Neērti tāpēc, ka šī priekšmetu pagatavošana jāredz pirmo reizi. Bērnu zinātkāre ir milzīga, bet mēs bāzam viņiem galvās:

Saulīte pie debess smaida,
Jautri zēns pa plavu skraida.

Te es nedomāju noliegt lauku dzīves parādīšanu, bet kaut cik jēdzīgākai gan tai jātop. Pēdējā apspriedē par bērnu un jaunatnes literatūru daži runātāji ieminējās, ka būtu labi parādīt, piemēram, kā uz galda nokļūst maizes kails. Vai visi zina, kā pārveidojas un kā apstrādā rudzus graudu? Kādas gan lietas un mašīnas nav vajadzīgas, lai uz galda smaržotu rudzus maizē!

Mazajam lasītājam jau ar pirmo teikumu, ko viņš izlasa savā grāmatā, jāuzzina par lietām un parādībām, kuras viņam vēl svešas, jāuzzina, ka dzīvē nenotiek tikai jautra skraidāšana pa plavām, ka galvenais uz priekšu virzītājs spēks ir darbs. Šai sakarā vienmēr derētu atminēties krievu rakstnieka Iljina grāmatas.

Parasti mēs pasvītroyam arī audzināšanas momentu un sakām, ka mazie lasītāji jāaudzina padomju garā. Kā šo uzdevumu atrisinājusī, piemēram, Marta Silabriede savā bērnu grāmatā Rita cēliens Saulainē. Tur sacīts:

Rita junda atskan braši.
Ierindā nu stājas aši
Māšeles un abi zēni —
Pionieri, oktobrēni.
Klausot Arņa komandu,
Uzvelk mastā karogu,
Lai tas kvēls kā liesma plivo,
Sveicot darba tautu brīvo,
— Tai vairs dzīvot nebūs grūti utt.

Ja nu zinām, ka tas notiek lauku sētā, nevis pionieru nometnē, tad droši varam teikt, ka autore labi domātās rindas ir noliktas nevieta un skan naivi. Naiva ir doma, ka bērnu audzināšana padomju garā ir veikta, ja «uzvelk mastā karogu». Tas var izvērsties par ļētu atpirkšanās naudu, lai nebūtu jārunā par padomju cilvēka būtiskajām īpašībām, par biedriskumu, par kolektīva izjūtu, par attiecībām pret darbu utt.

Rakstniekam jābūt māksliniekam un pedagogam un ar katru grāmatu mazais lasītājs jānovada vēlāmā virzienā. Rakstniekam jāzina, kāda būs viņa grāmatas iedarbība. Bet ja šī iedarbība ir tāda, kā stāstīja kāda skolotāja, ka bērni pēc Leļļu teātra apmeklēšanas, kur noskatījušies Drošsirdīgo zaķēnu izrādi, sāk «spēli» — es esmu drošsirdīgais zaķens! — un sāk cits cits stumt lauku no skolas soli, jo daži soli ir glietāki, tad varam teikt, ka mīnētās lugas autors nav padomājis, kā atsevišķas darba detaļas var ietekmēt jauno skatītāju prātus. Rakstnieks nav bijis pietiekami uzmanīgs pedagogs. Te pieminēju tikai dažas bērnu literatūras īpatnības, lai pasvītrotu, ka rakstīt

mazajam lasītājam nav viegli, ka rakstniekam jābūt arī smalkjūtīgam pedagogam, labam bērnu psiholoģijas pazinējam, un tāpēc, droši vien, arī istu bērnu rakstnieku ir tik maz. Ieiet un ielūsties bērnu pasaulē daudzi rakstnieki nemaz nespēj. Vieglāks stāvoklis ir jau ar jaunatnes literatūru, jo jauniešiem mēs varam adresēt arī katru labu darbu.

Kāds tad isti ir faktiskais bērnu un jaunatnes literatūras stāvoklis?

Lai to konstatētu, papemsim Vapa grāmatu rādītājus. 1945. gadā Dailliteratūras izdevniecība var uzrādīt 26 izdotas grāmatas, neskaitot tulkojumus, bet Jaunatnes un bērnu izdevniecības aktīvi ir tikai 12 nosaukumi, arī bez tulkojumiem. Protams, ka šis skaītis ir gaužām mazs. Turklāt, no šī grāmatu duča vēl jāatskaita dažas, kas parādījušās otrā izdevumā. Tātad istais jaunū grāmatu ražas skaītis patiesībā noslīd zem desmit. Tāds grāmatu daudzums mūsu mazos lasītājus apmierināt nevar.

Ja atšķiram 1946. gada pirmā ceturkšņa grāmatu rādītājus, tad tur, 4. nodaļā, ar virsrakstu Jaunatnes literatūra, neredz nevienu oriģināldarbu. Bērniem pat tulkojumu nav. Tāpēc arī nodaļas virsrakstā vārds — bērni — izsvītrots. Tātad bērnu un jaunatnes literatūras stāvoklis patiešām ir tāds, kā tas konstatēts vairākās Rakstnieku savienības sanāksmēs un arī citur, un proti — tas ir bēdīgs.

Tiesa, jau ar gada sākumu gandrīz regulāri iznāk žurnāls Bērniņa, bet bieži pie kioskiem esmu dzirdējis šo žurnālu pieprasām. Bet pārdevēju atbildes allaž ir bijušas vienādas: Izpārdots! Par žurnālu Bērniņa var dzirdēt visdažādākās domas. Daži apgalvo, ka tāda neesot bērniņa, daži domā pavisam pretējo, ka tas darināts ar lielu mīlestību un gaudi un atbilst visām bērnu literatūras prasībām. Istā patiešība, liekas, slēpjas starp šīm abām galējībām. Ir tiesa, ka redakcija mēģina un dara visu iespējamo, lai žurnāls būtu labs, lai tas atbilstu savam uzdevumam, bet ir vēl diezgan daudz materiālu, kas žurnāla seju padara vecāku. Šai sejai tad nav bērna vaibstu, bet ja tā drikstētu sacīt, ir jau ūsu pa-

zīmes. Tomēr jāatzīst, žurnāla slejas arvienu ir piepildītas, vienā numurā vājāk, otrā labāk, bet žurnāls iet savu ceļu, un gribas sacīt, tas iet mērķtiecīgu ceļu.

Nesen atklātībā parādījās arī bērnu laikraksts Pionieris. Protams, tā mūžs vēl ir pārāk īss, tas vēl meklē savu īpatnējo seju, bet, pēdējos numurus vērojot, jāliecina, ka laikraksts jau sāk nostāties uz savām kājām.

Tā tad arī ir visa ceļa maize, lietojot Sudrabkalna izteicienu, ko mēs pasnieczam bērniem, izvadot viņus dzīvē Rieciens nav no biežājiem.

Dabiski, ka sanāksmēs meklēja arī ceļus, kā stāvokli uzlabot. Protams, to uzlabot var vienīgi ražens jaunu darbu birums. Jāraksta! Tāpēc arī Rakstnieku savienības vadība izteica vēlējumu, ka katram savienības biedram 1946. gadā būtu kaut kas jādod arī bērnu un jaunatnes literatūrai. Kam nebūtu pa spēkam kaut ko uzrakstīt bērniem, ievērojot bērnu literatūras īpatnējās prasības, jaunatnei var uzrakstīt katrs. Cik zināms, šim aicinājumam arī daudzi paklausījuši un pašlaik strādā pie jauniem darbiem, kas domāti bērniem vai jaunatnei. Strādā Grants, Vanags, Sakse, Lēmanis, Krauliņš, Vilips, Plaudis u. c., tas liecina, ka arī šai novārtā atstātajā literatūras nozarē radieses dzīvība.

Cerams arī, ka bērnu un jaunatnes grāmatu konkursus, kurū projektē LKKS CK, dos zināmus ierosinājumus un panākumus. Tā cerēt gribētos tāpēc, ka līdz šim konkursi, kurus organizējusi Mākslas lietu pārvalde, devuši apmierinošus rezultātus. Protams, Mākslas lietu pārvaldes konkursos bija runa tikai par dziesmām, kur piedalīšanās no autora prasīja nelielu darbu.

Ticēsim, ka rakstnieki veiks arī šo uzdevumu, lai arī cik grūts un nepārasts tas būtu, un bērnu un jaunatnes literatūra būs. Un būs tieši tāda, kādu mēs to vēlamies. Būs tāda, kas lasītājiem palīdz ieauģt jaunajās un lielajās pārvērtībās, kas parāda dzīvi bez nevajadzīgās skaistinašanas, kas parāda visus tos pašaiizliedzīgos spēkus, kas sodien izgājuši sūrājā ciņā, lai Staļina piecgādēs ceļu mūsu nākotni.

Laikraksts «Literatūra un māksla» iznāk vienreiz nedēļā. Redkolēģija: J. Grants (atbildīgais redaktors), M. Buša, N. Grinfelds, A. Grigulis, A. Krūmiņš, A. Lapiņš, A. Sakse. Redakcijas adrese Rīgā, Kr. Barona ielā 12. Runas stundas no pl. 10—14. Numurs maksā Rbl. 1. — Abonēšanas maksa Rbl. 52, — gadā. Abonentus pieņem Preses apvienība Rīgā, Kirova ielā 41/43. Izdevējs VAPP laikrakstu un žurnālu apgādniecība Rīgā, Blaumaņa ielā 38/40. Iespiests Vapp Poligr. tresta tipogr. Nr. 1 «Ciņa», Rīgā, Blaumaņa ielā 38/40. JT03796